

liepa-rugpjūly-aug 1978 7

laiškas lietuviams

MANO GYVENIMO DIEVAS	217	Karl Rahner, S.J.
APYKANTOS LINK	221	Nijolė Gražulienė
SKAUSMAS (eil.)	224	Ada Karvelytė
MOTERYS EVANGELJOSE	225	Ses. Ona Mikailaitė
PO IŠPAŽINTIES — PYRAGAI	229	A. Saulaitis, S.J.
LIETUVA AMŽIŲ PERSPEKTYVOJE	233	Jonas Miškinis
KELIONĖ APLINK PACIFIKĄ PER 80 DIENŲ (II)	237	Juozas Vaišnys, S.J.
AR BEATPAŽIŠTAME SAVO TIKĖJIMĄ?	240	A. Mauragis
DIENOTVARKĖ	243	Audronė
KELIAS Į TUŠTUMĄ	244	B. R.
NEIŠSAUGOJAU. ..	245	M. N.
ŠILKINIAI PANČIAI	246	Marjorie Holmes
KALBA	247	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	249	J. Pr.
FOTOGRAFAS KAZYS DAUGĖLA	250	Red.
ATGARSIAI	252	Red.

Šis numeris iliustruotas Kazio Daugėlos nuotraukomis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

MANO GYVENIMO DIEVAS

KARL RAHNER, S.J.

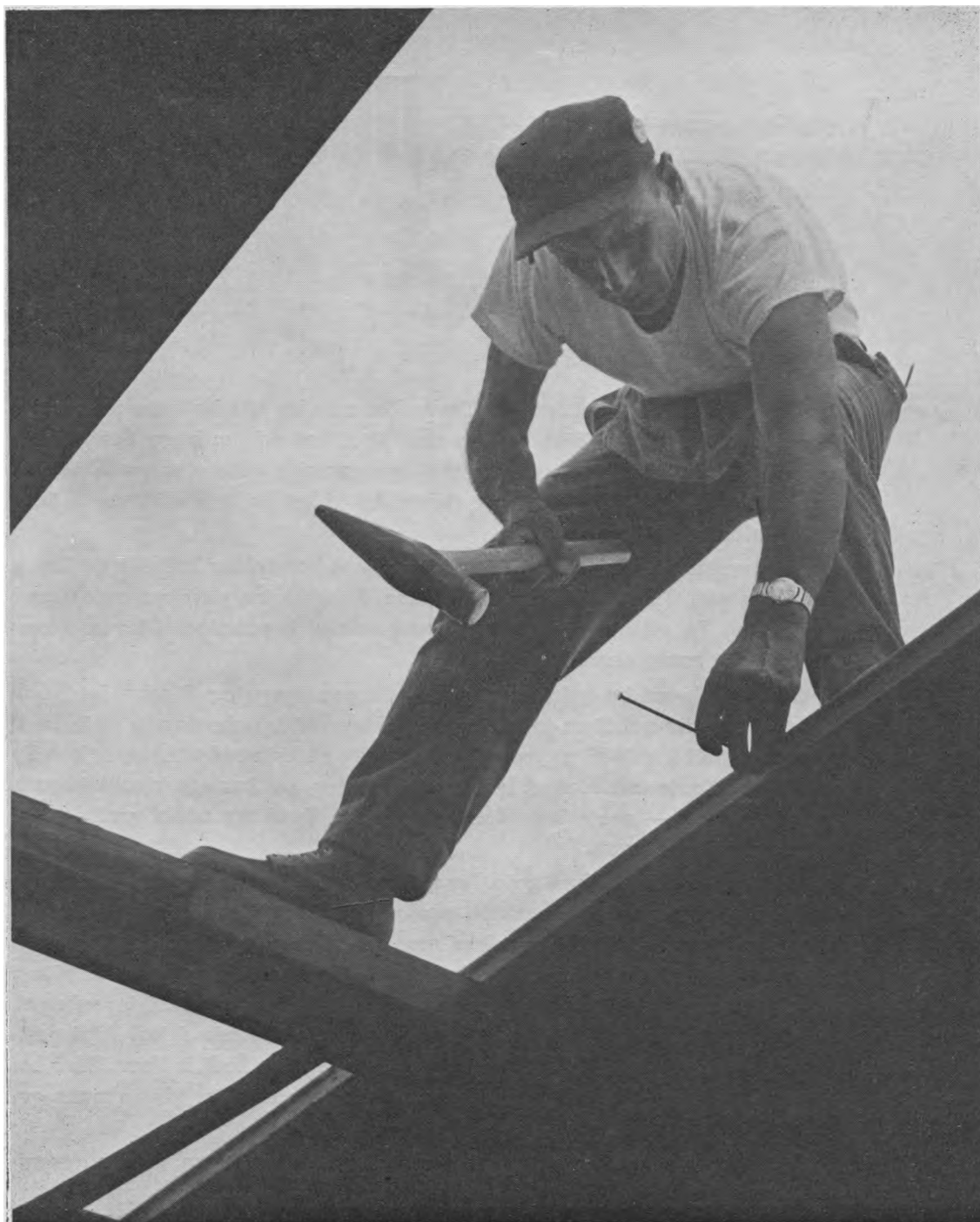
Noriu pasikalbėti su Tavim, mano Dieve. Bet apie ką kita kalbėtis, jei ne apie Tave Patį? Argi galėtų būti dar kas nors kita, kas nebūtų buvę Tavyje visą amžinybę, kam Tu nebūtum buvęs tėviškės namai ir giliausias paaiškinimas Tavo paties širdyje ir prote? Ar ne viskas, ką aš bet kada ištariu, yra iš tiesų tik išsitarimai apie Tave?

Kita vertus, jei nors nedrąsiai ir neryžtingai bandyčiau kalbėtis su Tavim apie Tave patį. Tu vis vien girdėtum mane. Ką galėčiau pasakyti apie Tave? Nebent, jog Tu esi mano Dievas. Mano pradžios ir pabaigos Dievas. Mano džiaugsmo ir mano skurdo Dievas?

Žinoma, Tu esi be galo daugiau negu mano gyvenimo Dievas. Jei Tu tik toks tebūtum, tai nebūtum joks Dievas! Tačiau net ir galvodamas apie Tavo didingumą, net ir pripažindamas, jog Tau nesu nė kiek reikalingas, ir kad Tu esi iškilęs be galo aukščiau už kukliuosius slėnius, per kuriuos vingiuoju savo gyvenimo takus – net ir tada dar kartą šaukiu Tave tuo pačiu vardu – Tu mano gyvenimo Dievas!

O ir garbindamas Tave kaip Tėvą, Sūnų ir Šv. Dvasią, išpažindamas tris-kart šventą Tavo gyvenimo paslaptį, amžinai glūdinčią Tavo Begalybės gelmėse ir nepaliekančią jokio ženklo, kurį mes galėtume patys išsiaiškinti, argi aš nešlovinu Tavęs kaip savojo gyvenimo Dievo? Net prileidžiant, kad Tu būtum atskleidęs man savojo gyvenimo paslaptį, argi galėčiau ją priimti ir realizuoti, jei Tavo gyvenimas nebūtų tapęs mano gyvenimu malonės dėka? Argi galėčiau išpažinti ir mylėti Tave, Tėvą, ir Tave, Tėvo širdies Žodį, ir Tave, Tėvo bei Sūnaus Dvasią, jei Tu nebūtum teikęsis per malonę tapti trejybinis mano gyvenimo Dievas?

Ir ką gi iš tiesų pasakau, vadindamas Tave savo Dievu, savojo gyvenimo Dievu? Ar tai, kad Tu esi mano gyvenimo prasmė? Ar viso mano basty-mosi tikslas? Ar gal mano veiksmų konsekrecija? Ar mano nuodėmių pasmerkimas? O gal esi mano karčiųjų valandų kartybė, ar giliausias ir slapčiausias mano džiaugsmas? Gal esi mano jėgas silpnybe paverčianti jėga? Kūrėjas?

Kazio Daugėlos nuotrauka

Statyba

Palaikytojas? Atleidėjas? Vienintelis be galo tolimas ir drauge be galo artimas? Neperprantamas? Mano brolių ir senolių Dievas?

Ar yra kokių nors titulų, kurių negalėčiau Tau priskirti? O jei ir visus juos surašyčiau, ką būčiau jais išsakęs? Jei galėčiau atsistoti Tavo Begalybės krante ir iššaukti į Tavo be pėdsakų Būties platybes visus kada nors mano mažos egzistencijos varganame kalėjime išmokus žodžius – ką bebūčiau pasakęs? Niekad nebūčiau ištaręs apie Tave paskutiniojo žodžio.

Tai kodėl imu kalbėti apie Tave? Kodėl vargini mane savo Begalybe, jei niekad negaliu jos tikrai išmatuoti? Kodėl verti mane eiti Tavais takais, jei jie atsiduria tik baimę sukeliančioje Tavo nakties tamsoje, kur tik Tu vienas tegali regėti? Mums realu, gana arti paliečiama yra tik tai, kas ribota ir apčiuopiama. Ar Tu gali būti man realus bei artimas, kai man reikia pripažinti Tave esant Beribiu?

Kodėl įdeginai manyje savo žymę krikšto metu? Kodėl įžiebei manyje tikėjimo liepsną, tą tamsią šviesą, išviliojančią mus iš mūsų šviesaus saugumo savose mažytėse lūšnelėse į Tavo naktį? Ir kodėl padarei mane savo kunigu, kurio pašaukimas yra būti su Tavimi žmonių labui, kai mano ribotumas dusina mane Tavo artume?

Atleisk man, Viešpatie, kad drįstu teisti, bet pažvelki į didžiąją žmonių daugumą, ar ji dažnai pagalvoja apie Tave? Ar Tu esi jiems Pirmoji Pradžia ir Paskutinioji Pabaiga? Ar esi jiems tas Vienintelis, be kurio jų dvasios ir širdys negali rasti ramybės? Ar jie neapsieina visai gerai ir be Tavęs? Ar jie nesijaučia esą tikrai namie šitame jų labai gerai pažįstamame pasaulyje, kur jie gali būti tikri, kas jų laukia? Ar Tu esi jiems kas nors daugiau negu tas Kažkas, kurs prižiūri, kad pasaulis neišsoktų iš savo bėgių ir jiems netektų šauktis Tavęs? Pasakyk, ar esi jų gyvenimo Dievas?

Nežinau tikrai. Viešpatie, ar teisingai šitaip skundžiuos, ar ne – kam žinoma kito žmogaus širdis? Vien Tu, Dieve, išskaitai žmonių širdis, o aš – kaip galėčiau tikėtis

suprasti kito širdį, kai nesuprantu nė savosios? Tačiau negaliu negalvoti apie kitus. Kaip gerai Tu žinai, regėdamas mano širdies gelmes, – nes Tau, slėpingasis Dieve, nėra nieko slapto – aš gana dažnai jaučiu savyje slaptą ilgesį būti panašus į juos, tuos žmones, ar mažių mažiausiai būti tokiu, kokie jie atrodo esą.

O Viešpatie, koks bejėgis esu, bandydamas kalbėtis su Tavimi apie Tave Patį! Kuo kitu galiu pavadinti Tave, jei ne mano gyvenimo Dievu? O ką aš tuo titulu pasakau, kai joks vardas Tau nepakankamas? Esu nuolat gundomas sprukt kuo toliausiai nuo Tavęs, visiškai netekęs drąsos, ir grįžti prie man suprantamesnių daiktų, su kuriais mano širdis jaučiasi labiau namie, negu Tavo paslaptینگumuose.

Be Tavęs tik bejėgis skendėčiau savo paties nuobodžiame ribotume. Niekad negalėčiau pajusti širdgėlos ilgesio, nei imti sąmoningai tenkintis šiuo pasauliu, jei mano dvasia nebūtų kartkartėmis iškilusi aukščiau už visus savo ribotumus į tyliąsias platybes, kurias Tu vienas – Tylinčioji Begalybė – pripildai. Kur galėčiau pabėgti nuo Tavęs, kai visas mano Begalybės ilgesys, net mano drąsus pasiklojimas savo menkyste, iš tiesų yra tik Tavęs pripažinimas?

Kas belieka, ką dar galėčiau Tau pasakyti apie Tave Patį? Nebent tai, kad Tu esi tas Vienas, be kurio aš negaliu egzistuoti. Amžinasis Dievas, iš kurio aš, laiko kūrinys, galiu semtis jėgų gyventi; Beribė, įprasminanti mano ribotumą. O kai visa tai aš Tau pasakau, tai tuo pačiu ir save pavadinu tikruoju savo vardu, vardu, kurį vis kartoju kalbėdamas Dovydo psalmes: "Tuus sum ego – Esu Tavo"! Nepriklausau pats sau. Priklausau Tau. Nieko kito daugiau ir nebežinau, nei apie save, nei apie Tave, Tu mano gyvenimo Dieve, mano ribotumo Begalybe!

Kokį varganą sutvėrimėlį Tu, Dieve, mane sukūrei! Viskas, ką žinau apie Tave ir save, yra amžina mano gyvenimo paslaptis-misterija. Viešpatie, koks baisus galvosūkis yra žmogus! Tau jis priklauso, o Tu savo Būtyje esi nesuprantamas, ir dar

mažiau suprantami yra Tavo laisvės aktai, nè kiek nepelnytos Tavo malonės dovanos. Jei manęs sukūrimas ir visas mano gyvenimas kabo ant Tavo laisvo nutarimo plaukelio, jei visi mano takai takeliai yra galų gale Tavo takai takeliai, todėl tokie paslaptingi, neišaiškinami, tai tada. Viešpatie, jokie tyrinėjimai niekada nepasieks Tavo gelmių – Tu vis pasiliksi Nesuprantamasis. Net ir tada, kai regėsiu Tave "veidas į veidą".

Kita vertus, jei nebutum nesuprantamas, tai būtum mažesnis už mane, nes mano protas galėtų suvokti Tave ir įsisavinti. Tada Tu man priklausytum, ne aš Tau. Tai būtų tikras pragaras, jei aš priklausyčiau tik pats sau! Tai būtų pasmerktojo likimas. Tai būtų pasmerkimas visą amžinybę žingsniuoti pirmyn ir atgal ankštai apribotame savo paties ribotumo kalėjime!

Bet ar gali būti, kad Tu būtum tikroji mano tėviškė? Argi Tu esi tasai Vienintelis, kurs išvesi mane iš mano siauro, mažo požeminio kalėjimo? O gal Tu tik pridedi dar vieną kankynę prie mano gyvenimo, atverdamas vartus į savo plačiasias begalines lygumas? Ar Tu esi kažkas daugiau už didelį mano nepakankamumą, jei visi mano žingsniai atsiduria Tavo nesuprantamume? Ar Tu nesi tiktai amžinas nerimstančios širdies neramumas? Nejaugi kiekvienas klausimas turi nutilti, Tau nieko neatsakant? O gal vienintelis Tavo atsakymas ir yra begarsis – "Aš taip noriu", taip šalta uždušinęs liepsnojančią mano troškimą suprasti Tave?

Atsiprašau, Dieve, juk aš kliedžiu, tartum pakvaišęs! Per savo Sūnų pasisakei esąs mano meilės Dievas ir liepei man mylėti Tave. Dažnai yra sunkūs Tavo įsakymai, nes jie užkrauja daryti priešingus mano paties polinkiams dalykus. Tačiau kai Tu man įsakai mylėti Tave, Tu įsakai tai, ko mano polinkiai niekad nedrįstų nė pasvajoti. Mylėti Tave – prisiartinti prie Tavęs be galo arti, mylėti patį Tavo gyvenimą. Kvieti mane pasinerti Tavyje, žinant, jog Tu priglasi mane prie savo širdies, kur galėsiu šnekučiuotis su Tavim, nesuvo-

kiamoji mano gyvenimo paslaptie, kaip šnekučiuojasi besimylį artimieji. Visa tai dėl to, kad Tu esi Pati Meilė!

Tave rasti galiu tik mylėdamas. Bemylint staiga atsiveria sielos vartai ir leidžia man kvėpuoti šviežia laisve, užmiršti smulktų save patį. Mylint visa mano būtis išsiliesa iš mano sustingusių siaurų ir savimi susirūpinimo krantų, įkalinančių mane savo paties skurde ir tuštumoje. Mylint visos mano sielos pajėgos plaukia į Tave, nebe-norėdamos niekad sugrįžti atgal, o geisdamos tik visai pasinerti Tavyje, nes Tu su savo meile esi intymiausias mano širdies centras, artėnis man, negu aš sau esu.

Meilė geidžia turėt savo mylimąjį. Tave toki, koks esi; ir kaip meilė žino esanti teisinga ir gera, nereikalinga jokių pateisinimų, taip ir Tu esi teisingas ir geras, ir meilė apkabina Tave, neprašydama pasiaiškinti, kodėl esi toks, koks esi. Tavasis "Aš taip noriu" yra didžiausia meilės laimė. Šitaip besidžiaugdama mano dvasia nebebando jėga nutraukti Tavęs į savąjį lygį, išplėsti iš Tavęs Tavo amžiną paslaptį. Meilė greičiau griebia mane ir neša į Tavąjį lygį, į Tave.

Kai šitaip pasiduodu meilei. Tu esi pats mano gyvenimas, ir Tavo nesuprantamybė sutirpsta meilės vienybėje. Kai man leidžiama mylėt Tave, tai ir Tavo paslapties suvokimas virsta pozityviu laimės šaltiniu. Tada juo toliau nutolsta Tavo Begalybė nuo mano niekybės, juo stipresniu iššūkiu ji virsta mano meilei. Juo visiškiau trapi mano egzistencija priklauso nuo Tavo man neperprantamų planų, juo besąlygiškiau turi mano būtybė pasiduoti Tau, mylimasis Dieve. Juo labiau naikinantis Tavo planų ir kelių nesuprantamumas, juo didesnė turi būti mano meilė. Mano meilė tampa dar didesnė ir laimingesnė, kai vargšė mano dvasia kuo mažiau besupranta Tave.

Mano gyvenimo Dieve, Nesuvokiamasis, būk mano gyvenimas! Dabar būk mano vilties Dievas, kad kada nors būtum mano gyvenimo Dievas ir amžinosios meilės gyvenimas.

Sulietuvino J. Kidykas, S.J.

APYKANTOS LINK

("Laiškų lietuviams" konkurse premijuotas straipsnis)

NIJOLĖ GRAŽULIENĖ

Mačiau aš tavo veidą, neapykantą ir stebėjus. Stebėjusi kadaise, kai tu buvai tik vaiko užgaulingas pasišaipymas, o aš buvau tavęs nepaliesta. Stovėjau tada nesusiprasdama ir galvojau, jei turėčiau broliuką ar sesutę, tai taip mylėčiau, taip mylėčiau. .. O jie, plaukus besiraudami, piktai, oi piktai pravardžiavosi (mokėjo tais laikais vaikai lietuviškai ir kūrybingai plūstis!):

– Akiniuota beždžione!

– O tu, kopūstams raugt bačka!

Kadaise... nepaliesta... Ne mažiau stebina ir dabar neapykantos skraiste apsupta elgsena ir žodžiai, nors jau esu šito ir pati sriubtelėjus, ir kitiems padalinus.

Argi prisipažinsi, jog širdyje verda neapykanta? Priešiškumas, pasibiaurėjimas, neapkentimas! Kaltę prisiimančių balsų nesigirdi, tačiau neapykantos šmėkla, atrodo, yra gerokai suskaldžiusi mūsų tautiečius. Štai Ateitininkų Federacijos Tarybos narė Lilė Gražulienė, paklausta, kokia svarbiausia laiko keliamą problema, pareiškia: "Man didelį rūpestį kelia mūsų savitarpio erziniama. Tiek savo organizacijos ribose, tiek už jos, esame susipiudžiusi liaudis" (*Ateitis*, 1977, Nr. 9-10, psl. 327). Štai Bronys Raila, kuris nemažai puslapių išmargino šiuo klausimu, vienu sakiniu susumuoja padėtį: "Riebioji vėliausio dešimtmečio mūsų politinių ir kultūrinių polemikų dalis yra buvusi dažniausiai šiurkštaus tono, pusėtinai nebrūžuota, kai kada visai chamiškų išpuolių iš peties tvojant akmeniniu kirvuku tiesiai per galvą, paremiama insinuacijom ir absurdiškais kaitinimais, pilanti prasimanymus iš dergalų kaušo" (*Bastūno maištas*, psl. 233-234). Štai *Draugo* vedamajame siūloma įvertinti, "ar mes daugiau energijos skiriame tik savitarpio 'kovoms', ar kovai dėl Lietuvos laisvės" (1978. II. 8). Štai pagaliau net konkursas šia tema...

Rašoma, kalbama. Klausinėja vieni ir kiti: kodėl? Ieškome atsakymų. Siūlomos rankos, kviečiama bendram darbui jungtis, vienytis. Laukiama, kad pasikeistų, susiprotėtų, o vežimas, kaip riedėjo pakalnėn, bedugnėn, taip rieda. Ar atsakymas yra kun. Juozo Vaišnio švelnokai pareikštas sprendimas, kad "nesinorėtų tuoj kaltinti juos bloga valia, bet kartais atrodo, kad kitokia interpretacija beveik neįmanoma" (*Laiškai lietuviams*, 1978, Nr. 1, psl. 1)?

Prieš kiek laiko beskaitydama Dr. Antano Kučo *Lithuanians in America*, nustebau netikėta šalutine išvada: ir seniau buvo panašiai. Piautynės, rietenos. Pasakoja žmonės juokais (liūdno, kai pagalvoji), kaip naujai prisistačiusiai vėlei velnias aprodinėja pragarą. Didžiuliai juodi katilai kunuliavo ir garavo nuo karštos ugnelės. Smalos verdančiam paviršium matėsi kojų, rankų, galvų mišinys, mat, kaitinamieji bandė išsprukti, o prie kiekvieno katilo velniūktis su šakėm saugojo, kad kas neišlįstų. Tik vienas katilas garavo be sargybinio, ir niekas iš jo nebėgo.

– Kaipgi...? – nustebo vėlė.

– Čia – lietuvių katilas, – paaiškino velnias. – Jei kas pabando lipti laukan, jie patys ten susitvarko. Patys traukia žemyn.

KĄ LIUDIJA ANTRAŠTĖS

Gal kur ir buvo, bet neteko skaityti mūsų spaudoje išsamios studijos šiuo klausimu, kuri įsigilintų į patį žmogų ir jo elgesio motyvus. Į žmogų tokį, kokie esam visi šioj ašarų pakalnėj. Užtiktas sakinytis katekizminėje knygoje *Dievas ir Žmogus* mane sudomino. Tai buvo paaiškinimas, kad "rūstybė, kaip nesaikingas mums įgimtos rūstintis aistros sujudimas, savaime yra nedidelė nuodėmė" (psl. 336). Čia įdomu! Įgimta!

Knygyne pasiknisus, radau knygų, kurių net pačios antraštės liudija, kad tema nagrinėjama ne vien lietuvių tarpe. Pavarčiusi dr. Erich Fromm knygą *The Anatomy of Human Destructiveness*, taip ir pristojau prie jos – atsakė į daugelį klausimų. Šis žymus psichoanalitikas yra parašęs daugiau kaip dvidešimt knygų, kurių tarpe yra *The Art of Loving*, *Escape from Freedom*, *The Forgotten Language*. Pačioj pradžioj knygos jis ir sako, kad padaugėjus smurtui ir naikinimui (violence and destructiveness), šiame krašte ir bendrai pasaulyje, mokslininkai ir šiaip žmonės susidomėjo agresijos ir jos priežasčių teorinėm studijom. Gerokai išpopuliarėjo knygos, skelbiančios tezę, kad žmogaus agresyvus elgesys – karai, nusikaltimai, ginčai ir visi žalingi ir sadistiniai veiksmai kyla iš įgimto instinkto. Tai būtų daug kam žinomos *African Genesis*, *The Naked Ape* ir gal mažiau girdėtos *On Aggression*, *The Territorial Imperative* ir *On Love and Hate*.

Dr. Fromm atmeta šių knygų teigimus kartu su Amerikoje populiaria teorija (behaviorism), kuriai rūpi ne žmogaus jausmai, o elgesys. Jis skiria žmoguje dvi agresijos rūšis. Pirmoji, kuri randama ir gyvulių pasaulyje, yra įgimtas impulsas kovoti arba bėgti, kai gresia pavojus esminiams interesams. Ją pavadina "teigiama" gynybine agresija ("benign" defensive aggression). Ji padeda individui ir žmonijai išlikti ir pranyksta, kai pavojus dingsta.

Antroji yra būdinga tik žmogui. Ji nėra įgimta, o tik geidulių patenkinimas. Tai "žalingoji" ("malignant") agresija – naikinimas ir žiaurumas. Čia ir būtų kun. Vaišnio rasta blogoji valia ir, tur būt, jos yra ir pas mus, kaip ir kitur pasaulyje. Dr. Fromm nurodo, kad neįgimtoji "žalingoji" agresija galėtų pasaulyje sumažėti, jei socialinė ir ekonominė padėtis pasikeistų į palankesnę žmogiškai veiklai ir kūrybingumui.

Ypač sudomino dr. Fromm detališkas aiškinimas gynybinės agresijos, nes beskaitant nyko ikišioliniai nesuprantamumai. Jis teigia, kad žmogaus agresyviųjų impulsų gal didesnę dalį sudaro gynybinė agre-

sija. Pasikėsinimai į žmogaus gyvybę, laisvę, nuosavybę ir panašiai priverčia žmogų bėgti arba kovoti, nes baimė yra labai nemalonus jausmas, o kai pradedi kovoti, nemalonumas dingsta. Jeigu neprarandama savigarba (face), dažniausiai bėgama, bet jei jau įvartytas kampan ir nebėra kaip išsukti, tikriausiai kovosi. Ar bėgsi, ar ne, taip pat priklauso nuo to, kaip didelis pavojus ir kiek stiprios fizinės ir dvasinės jėgos ir savim pasitikėjimo. Kartais baimei (ir kovai) tereikia mažos išorinės paskatos.

Deja, žmogui čia nepadeda vaizduotė ir sugebėjimas numatyti ateitį. Ji gąsdina ne tik dabarties pavojai, bet ir nepamirštamieji iš praeities ir įsivaizduojamieji ateityje. Ir ne tik realūs pavojai, bet "ji gali įtikinti vada, smegenis išplaudami, kad matytų pavojus, kurie iš tikrųjų neegzistuoja" (Dr. Fromm, psl. 196).

Kai kalbama apie "pavojus", reikia parysškinti, kad tai ne tik fiziniai pavojai. Žmogui lygiai svarbu išlaikyti dvasinę pusiausvyrą. Akivaizdoje idėjų, kurios kelia klausimus apie jo orientacijos sistemą (frame of orientation), žmogus gali pasijusti užpultas. Dr. Fromm sako, kad žmogus gal racionalizuos savo jausmus – apšauks tas idėjas nemoraliom, kvailom ir panašiai.

Emocinei pusiausvyrai taip pat reikalingi dalykai, kuriems žmogus galėtų atsiduoti (objects of devotion). Kas tai būtų, ar idealai, ar tėvas, motina, ar tauta, religija ar kas kitas, jie yra vertybių simboliai. Kai jo šventosios vertybės užpuolamos, aiškina dr. Fromm, žmogus (ar grupė) reaguoja su tokiu pačiu įniršimu, kaip į pasikėsinimą prieš gyvybę.

BESPALVIAI ŽMONĖS IR DAIKTAI

Prie anksčiau minėtų dr. Fromm prideda vieną iš svarbiausių gynybinės agresijos šaltinių. Tai pažeidimas savimylės (narcissism), kurią jis apibūdina šitaip: "Kai tik pats žmogus, jo kūnas, jo reikalavimai, jo jausmai, jo mintys, jo nuosavybė, visi žmonės ir daiktai, kurie jį liečia, yra išgyvenami kaip tikroviniai, o visi ir viskas, kas nėra jo dalimi ar jam nereikalinga, tai nėra

nei įdomūs, nei pilnai tikroviniai, ir yra suvokiami tiktai protu, be *jausminio* svorio ir spalvų" (psl. 201). Kai savimyla užgaunama – lengva užgauti, tereikia tik paignoruoti, pakritikuoti, padaryti pataisą ar viršyti, pralenkti kaip nors – reaguojama nepaprastu pykčiu ar įniršimu, ar tai parodoma, ar ne. Toks žmogus gali niekad neatleisti jo savimylą užgavusiam, ir jame verdantis keršto troškimas stipresnis, negu būtų, jeigu jo kūnas būtų buvęs užpultas. Dažniausiai žmonės savimylai akli, pažymi dr. E. Fromm, pridėdamas, kad "politiniai veikėjai dažnai turi nemažai savimylas" (p. 202).

Savimyla būna ir grupinė. Tokią žmogus gali pilnai pajusti ir išreikšti be jokių suvaržymų, nes tvirtinimas, kad mano kraštas (ar tauta, ar religija) yra puikiausias ar kultūringiausias, tai lyg patriotizmo ir ištikimybės pareiškimas. Kadangi grupės narių dauguma tam pritaria, tas tvirtinimas "atrodo realus ir racionalus vertybinis sprendimas. Šis sutarimas sėkmingai paverčia fantaziją į tikrovę, nes žmonių daugumai tikrovę sudaro bendras sutarimas, ir ji nėra pagrįsta nei samprotavimu, nei kritiškais tyrimais" (Dr. Fromm, psl. 203).

Grupinė savimyla stiprina grupės solidarumą ir palengvina vedžiojamą už nosies. Antra, ir labai svarbu, pagal dr. Fromm, tai suteikia pasitenkinimo grupės nariams, ypač tiems, kurie nedaug kuo turi didžiulio. Kuo mažiau pasitenkinimo randama gyvenime, tuo stipresnė grupinė savimyla. Žmonės, kuriuose gyvuoja grupinė savimyla, yra tokie pat jautrūs, kaip individai savimylas. Jie įniršta už kiekvieną jų grupę paliečią skriaudą, kuri gali būti ir įsivaizduota. Net smarkiau ir sąmoningiau. "Fanatizmas yra grupinės savimylas būdingas bruožas" (psl. 204). Kai grupių savimylas susikerta, kyla nepaprasta nesantika. "Savoji grupė tampa žmogaus kilnumo, padorumo, moralės ir teisybės gynėja, o anajai grupei priskiriamos šėtoniškos savybės. Ji esanti klastinga, beprincipė, žiauri ir iš esmės nežmoniška" (psl. 204).

Savo knygą dr. Fromm užbaigia optimistiškai, pakartodamas, kad instinktyvinė ag-

resija spontaniškai nekylo, o yra tiktai gynimasis prieš pavojus – žmogaus esminiams interesams, jo brendimui ir jo bei žmonijos išlikimui. Gynybinės agresijos buvo mažiau, kai žmogus žmogui mažai tegalėjo pakenkti. Dr. Fromm drįsta svajoti, kad žmogus galėtų sukurti tokią visuomenę, kurioje niekas nebūtų grasinamas, tačiau reikalingi esminiai pasikeitimai, ne tik ekonominė ir politinė struktūra, bet ir vertybė, žmogaus tikslų sąvokose ir asmeniui elgesyje.

Ėmiausi šios temos, ieškodama atsakymų, net nežinodama, kur ji nuves. Susipažinusi su dr. Fromm teorijom, pradėdau pažinti, kas per žvėris ta neapykanta. Gal nebekaltinsiu taip greitai? Gal bandysiu suprasti, kokios baimės gena mane ir kitus? Gal tik įsivaizduotos? Gal saugosiuos savimylų vadų ir nesileisiu būti vedama už nosies? Gal stengsiuos neurotiškai nebekartoti amžinai tų pačių klaidų? Gal, pajutusi savyje neapykantą, galėsiu stabtelėdama sau šaltai pakomentuoti: aha! čia per daug savimylas, arba čia viena iš mano šventųjų vertybių. Gal nebeįsileipsnos įniršis, ir neįvyks, kaip lietuviška patarlė moko: "Jei tu įsileisi velniuką į savo vežimą, turėsi parsivežti jį ir namo".

Aplamai – gal stengsiuosi nestatyti žmonių į padėtį, kurioje jie jaustų grėsmę?

Stipriai akcentuodami savo tautiškumą, ar nepamirštame kartais, kad esame iš to paties žmogiško molio nulipdyti, kaip ir kiti? Ir mumyse yra to paties gėrio ir tos pačios silpnybės, kurios taip gerai dr. Fromm išstudijuotos ir surašytos viens, du, trys... Tereikia tik išdrįsti į šį veidrodį pasižiūrėti ir pamatyti ne savimylas pagražintą veidą, bet spuogučius bei raukšleles.

APGAUTAS INTELIGENTAS

Ir tai būtų tik pradžia. Besigilindamas gali užtikti dar ir daugiau. Dar vieną ir aš noriu paminėti. Knygoje *Decent and Indecent: Our Personal and Political Behavior* dr. Benjamin Spock aiškina žmogaus palinkimą savo paties neapykantą priskirti tam, ant kurio jis užpyko. Šitai numalšinamas

kaltės jausmas už patį antagonizmą ir už gal seksiantį susidūrimą. Net ir inteligentas gali save šitaip apgauti: "lyg jis nebūtų išvalgesnis už mažą vaiką, kuris išbara stalą, į jį atsitrenkęs. Savo veiksmus jis ramiai išsiaiškina teigiamiausiai, o priešininko veiksmams suteikia kuo blogiausią interpretaciją. Jis remiasi ta visiškai nelo-giška prielaida, kad jo norų nekaltumas yra aiškus jo priešininkui, ir jam priešininkas atrodo dvigubai blogesnis, kai tas nepaisydamas tęsia priešingumą" (psl. 111). Dr. Spock taip pat atsakymo pradžią mato supratime-žinojime ir ragina "reikalauti tai, kad žmonės būtų auklėjami įsisaugoti jų pačių ir grupės valdymo įgėidžius (power drives), sąžiningai neapsimėtinėti, jog tai yra kas kitas, ir išipareigoti šiuos įgėidžius drausminti, kad jie pirmiausia tarnautų visuomenės tikriesiems reikalavimams" (psl. 108).

Ar negalėtų mūsų spauda įsijungti į šį auklėjimo darbą? Pasirodo, dabar yra kitaip. "Norėdamas sužinoti, kas vyksta ir įvyko", skundžiasi Tomas Remeikis, "skaitytojas turi prenumeruoti eilę laikraščių" (*Akiračiai*, 1977, Nr. 7, psl. 7). Jis išdrįsta kaltinti: "Išėivijos 'establishmentas' ir jo spauda, savo nepajėgumu reikšti tikros nuomonės ar leisti laisvai keistis nuomonėmis, sankcionuoja ir palaiko kraštutinių elementų veiklą ir įtaką mūsų gyvenime. Jie ir yra daugiausia atsakingi už tai, kad mūsų gyvenime trūksta darnos ir tolerancijos skirtingai galvojantiems" (psl. 1). Pasirašinėjama slapyvardžiais. Anot Bronio Railos, "juo kuris laikraščių straipsnis piktesnis, patriotiškesnis, šiurkštesnis ar chuliganiškesnis, juo labiau šlykštumo rožem iškaišytas ir juodesnio 'šmero' košę išleidžiantis, tuo dažniau jis pasirašomas slapyvardžiu" (*Bastūno maištas*, psl. 207). Pamirštama tiesa, kurią amerikiečių tarpe populiari patarėja Ann Landers šitaip išreiškia: "Žmogaus būdą geriausiai atskleidžia tai, kaip jis elgiasi su žmonėmis, kai jį apsaugo anonimiškumas".

Vaikus auginanti karta dar jaučia norą ne tik pati išlikti lietuviška, bet ir užauginti

Skausmas

(Ginai Čapkauskienei)

Maža dainuojanti širdis,
O skausmas didelis, bekrastis, –
Užmerkė motina akis geras,
Toli nuo gintarinio krašto ...

Išėjo ji žvaigždžių taku,
Baltom lelijom pasipuošus ...
Dainoj jos meilę tik surasi,
Dainoj liūdna tu pasiguosi.

Čiulbėk, lakštingala jautri,
Žiedais užbėrus skausmą savo, –
Pašauks ir vėl tave vardu,
Širdis motulės iš anapus ...

Ada Karvelytė

1978 m. gegužės mėn 29 d.

lietuviukus. Vežiojam vaikus į šeštadienines mokyklas, ansamblius, lietuviškų organizacijų susirinkimus, lietuviškas pramogas, programas... Šia kasdiene kova už lietuvių užimtį, nespėjame net mėginti iššifruoti iš įvairios spaudos naujausius ginčus ar kovas. Mums reikia, mums verkiant reikia pagalbos, kad vaikučiuose išliktų lietuviškoji salelė vidury milžiniško amerikietiško vandenyno. Perdaug drąsiai šio šimtmečio penkiasdešimtaisiais metais imigrantai kikenė iš senųjų Amerikos lietuvių "strytų" ir "hausų". Pasiklausykime dabar, kaip jie kalba, tie mūsų mažulėliai, tie darželiniai. Lietuviškai geriau jie niekad nekalbės.

Mes pradedame jaustis per silpni. Mūsų dauguma gi Lietuvos net nematė. Kad vaikus nenusineštų nutautilimo šmėkla, reikia visų kartų darnaus lietuviškumo. Bendrai bandydami išlaikyti mūsų vertybes, įprasminsim gyvenimą, kad neberekėtų prasmės ieškoti grupinėje savimyroje ir iš to ir kitko kilusiose neapykantose.

MOTERYS EVANGELIJOSE

SESUO ONA MIKAILAITĖ

MOTERIŠKUMO MODELIŲ BEIEŠKANT

Moterų išsilaisvinimo sąjūdis skaidosi, nes jo siūlomi moters modeliai ne visoms, net nė paties sąjūdžio narėms, nėra priimtini. Žymi prancūzė karikatūristė Claire Brétcher sako: "Bodžiuosi feminizmo sąjūdžio rimtumui bei dogmatizmui" (*Time*, May 8, 1978, psl. 91). Kitos moterys iš sąjūdžio traukiasi arba kuria savo sąjūdžius, nes feminizmas priešinasi jų religiniams principams. Tai buvo galima pastebėti per moterų suvažiavimą, įvykusį Houston, Texas. Gerai žinoma katalikė teologė Rosemary Haughton teigia, kad sąjūdis pasigavo ir išpopuliarino dvi legendas apie moterų priespaudą: 1. kad krikščionybė mokė ir palaikė moters antraeilį vaidmenį ir 2. kad visos moterys ligi feminizmo sąjūdžio atsiradimo buvusios nelaimingos ir nepatenkintos (*Catholic Digest*, June, 1973).

Nors T. J. Venckus savo straipsnyje (L.L., 1978, balandis) gana kategoriškai moterų sąjūdį pasmerkė Katalikų Bažnyčios vardu, tačiau grynai iš psichologinio taško žiūrint, jis nėra toks jau peiktinas. Tiesa, jis pagimdė kraštutinumų. Bet be kraštutinumų nedarome pažangos. Sąjūdis bent tiek visoms moterims yra naudingas, kad priverčia jas galvoti, veda prie naujo savęs vertinimo, prie naujo nuosprendžio. Atoveiksmiai į sąjūdį net yra įdomesni, negu pats sąjūdis.

Ar jam pritaria, ar ne, moterys vis viena sąjūdžio įtakoje rimčiau galvoja apie save. Manau, kad daugumas moterų nenori būti nei mimozos, nei amazonės (žr. A. Maceinos straipsnį "Amazonės mito prasmė". L. L., 1977, geg. nr.). Nūdienė moteris bodisi stereotipinio "moteriškumo". Ji nelabai nori būti "baltasis skraidantis angelas" (J. Vencus, "Women's lib"). Tačiau naujų modelių ieškojimas nėra lengvas. Kaip praktiškai įgyvendinti "jėgingą meilę", kuri, pasak A. Maceinos, turėtų būti idealus moteriškumo pažymys, nėra aišku.

MOTERYS NAUJAJAME TESTAMENTE

Šventraštis mums duoda labai įdomių ir labai įvairių moteriškumo modelių. Senajame Testamente, neskaitant garsių motinų kaip Sara (Izaoko motina), Hanna (Samuelio motina), Rachelė (Juozafo ir Benjamino motina), Rūta (karaliaus Dovydo močiutė), randame ir moterų pranašių (pvz. Miriam ir Debora), moterų karžygių (pvz. Judita), net ir vieną karalienę, kad ir nelabai pavyzdingą (Atalija). Nors žyduose vyravo patriarchalinė sąranga, įdomu, kad dvi labai žydams svarbios religinės sąvokos išreiškiamos *moteriškos* giminės daiktavardžiais – tai *dvasia* ir *išmintis*. Dvasia išreiškia dieviškąją gyvybę, jėgą, įkvėpimą; išmintis – daug vėlyvesnė sąvoka – yra Dievo bendradarbių pasaulio kūrime ir tvarkos bei darnos palaikytoja.

Taigi, matome, kad net Senasis Testamentas nėra taip jau šovinistiškai vyriškas. Naujajame Testamente moters veidas yra dar ryškesnis. Moters vaidmuo Naujajame Testamente yra intensyviai studijuojamas šiuo metu. Atkasami paslėpti lobiai. Subanalinti moters modeliai visuomenėje (net ir Bažnyčioje!) pagimdė subanalintą moters vaidmens interpretaciją Naujajame Testamente. Pasirodo, kad pirmaisiais krikščionybės amžiais moterys gana smarkiai reikėsi Jėzaus sekėjų Bendrijoje. *Apaštalų darbuose* ir ypač Pauliaus *Laiškuose* sutinkame daugelį moterų, besidarbuojančių Evangelijos labui. Eilė turtingų ir įtakingų moterų, priėmusių krikščionybę, tapo Kristaus Bendrijos šulais – pvz. Lidija Filipinuose (Apd 13,14 s.). *Laiške filipiečiams* Paulius mini Evodiją ir Sintichę, kurios "darbavosi su manimi Evangelijos labui" (Fil4,2-3). Paulius rašo susiriejusiems korintiečiams laiską, gavęs žinių iš Chlojės namiškių (1 Kor1,11). Savo *Laiške* romiečiams 16, Paulius vėl mini eilę moterų bendradarbių. Jis jų darbą dėl Kristaus aptaria tuo pačiu

veiksmazodžiu kaip savo ir kitų vyrų evangelistų darbą.

MOTERYS EVANGELIJOSE

Iš Pauliaus veiklos ir laiškų galime su-sekti moterų nemažą įtaką pirminėje Bendrijoje. Evangelijos jau yra vėlyvesnį ir kruopščiau paruošti raštai, negu Pauliaus laišškai. Evangelijos kalba apie moteris Jėzaus veiklos metu. Jų vaidmens apibūdinimas, aišku, atspindi tai, kas vyko tuometinėje Bendrijoje. Antra vertus, evangelijos, be abejo, ieško šaknų Jėzaus elgesyje tuometinėms praktikoms paremti. Aplamai, evangelijos perduoda gana avangardišką Jėzaus nusiteikimą moterų atžvilgiu, nes galima užtikti jo mokinių pasipriešinimą ir nesupratimą. Paskutinės trys evangelijos (chronologiškai žiūrint) – pagal Matą, Luką ir Joną – šiek tiek švelnina Jėzaus mokinių duodamą paveikslą, bet jų nusistebėjimas Jėzaus elgesiu su moterimis nėra išbraukiamas, o kai kur net pabrėžiamas.

JĖZAUS STEBUKLAI MOTERIMS

Visos keturios evangelijos mini stebuklus, kuriuos Jėzus padarė moterims. Dviejose minimas pagonės moters dukters pagydimas (Mk 7,24-30; Mt 15,21-28). Šis atvejis yra vienas iš dviejų visose keturiose evangelijose, kur Jėzus padaro stebuklą nežydui ir iš tolo, jam visai žmogaus nepalietus. Jėzus padaro išimtį šiai atakliai sifonenikietei. Šio stebuklo aprašyme pagal Matą, matome, kaip mokiniams nesmagu, kad moteris juos seka ir vis šaukia, prašydama pagalbos. Jie patys maldauja Jėzų ją išklausyti, kad tik ji nutiltų!

Kitas išpūdingas stebuklas yra kraujo-plūdžio sergančios moters pagydimas. Jis aprašomas trijose evangelijose, bet plačiausiai ir jautriausiai evangelijoje pagal Morkų (5,25-31). Stebuklas įvyksta beveik netyčia, net pačiam Kristui beveik nepajutus, kad moteris palietė jo drabužį. Morkus pabrėžia, kad ši moteris buvo viską dariusi atgauti sveikatą – "ji buvo nemaža iškentėjusi nuo daugelio gydytojų ir išleidusi visa, ką turėjo" (Mk 5,26). Atrodo, kad ji buvo tyliai stebėjusi Jėzaus veiklą iš tolo ir

padariusi išvadą, kad net mažiausias prisilietimas prie jo bus veiksmingas. Tai yra vienintelis atvejis evangelijose, kada žmogus pagydomas Jėzaus drabužio palietimu. Jėzus pagiria moters tikėjimą, kai sužino, kas ji yra, o mokiniai stebisi, kaip Jėzus gali klausti; "Kas mane palietė?"

Evangelijoje pagal Luką aprašomas moteriai padarytas stebuklas, jai visai neprasant (tai irgi išimtis, nes paprastai evangelistai pabrėžia Kristaus reikalavimą, kad stebuklo noris jo prašytų ir išreikštų savo tikėjimą). Naino našlės sūnaus prikėlimas iš numirusių yra ypatingai jaudinantis stebuklas. Nainas yra Galilėjoje, netoli Jėzaus tėviškes. Keliaudamas savo mokinių apsup-tas, Jėzus susitinka kitą eiseną – laidotuvių eiseną. Toje žmonių minioje Jėzaus dėmesį patraukia ir ji sujaudina ne pats numirėlis, bet jo motina: "Viešpačiui jos pagailo, ir jis tarė: 'Neverk'" (Lk 7,14). Jis paima jaunuolio ranką, ji prikelia ir atiduoda motinai.

Šie keli atvejai rodo Jėzaus ypatingą jautrumą moterims. O jos atvaizduojamos kaip ištvermingo tikėjimo pavyzdžiai. Būdinga, kad evangelijose Jėzus kartais mokinius bara už netikėjimą, kartais stebuklą prašančius ragina labiau tikėti, bet nėra atsitikimo, kad Jėzus moteriai prikaišiotų tikėjimo trūkumą!

JĖZAUS ATLAIDUMAS MOTERIMS

Du atsitikimai liudija Jėzaus atlaidumą nusikaltusioms moterims ir ypač jo švelnumą, jas atstatant. Lukas ypatingai išryškina vieną atvejį, kuris aprašomas ir kitose evangelijose. Moteris, visų žinoma nusidėjėlė, įeina į Simono fariziejaus namus, kur Jėzus pakviestas pietauti, puola jam po kojų, jas plauna savo ašaromis ir nušluosto plaukais (Lk 7,36-50). Puotos šeimininkas ir svečiai piktinasi, kad Jėzus prisileidžia viešą nusidėjėlę. Jėzus visų akivaizdoje pagiria moters tikėjimą ir meilę, kuris ryškus kontrastas kietaširdžiam Simonui.

Evangelijoje pagal Joną randame trumpą aprašymą (NT tyrinėtojai mano, kad tai gali būti intarpas) apie nusidėjėlę ir klas-tingus jos skundikus (Jn 8,1-11). Čia vėl pa-

teikiama labai dramatiška scena. Skundikai (Rašto aiškintojai ir fariziejai) yra įsitikinę savo pozicijos teisingumu ir nori viešai Jėzų pažeminti, pasinaudodami nelaimingos moters padėtimi. Mozės Įstatymas reikalavo mirties bausmės už svetimavimą. Jei Jėzus pagerbs Įstatymą, apvils savo sekėjus, kurie pratę jį matyti gailestingą ir atlaidų, o jei jo nesilaikys ir moters nesmerks, viešai paniekins žydų švenčiausias tradicijas. Dvigubas – galima sakyti, net trigubas – teismas labai subtiliai parodomas. Pirmoj eilėj yra teisiamas pats Jėzus. Jis tačiau "teisėjams" sumaišo kortas, ir jie patys save nuteisia, nes nė vienas nedrįsta viešai prisipažinti esąs be nuodėmės. Jiems susigėdus ir pasišalinus, Jėzus kreipiasi į nuteistąją moterį. Tačiau jis jai teismo neruošia. Trumpame pokalbyje su ja, jis parodo, jog atėjęs jie pasmerkti, o atpirkti. Jis jos *ne išteisina*, bet *nuteisina*, kviesdamas pradėti gyventi iš naujo.

MOTERYS – IŠTIKIMIAUSIOS JĖZAUS MOKINĖS

Esame pratę manyti, kad Jėzaus mokiniai buvo vyrai, o moterys tik palydovės, kurios padėdavo jiems apsirūpinti medžiaginiais reikmenimis. Iš tikro evangelijos duoda kitą moterų, Jėzaus sekėjų, vaizdą.

Savo evangelijoje Lukas skiria ypatingą dėmesį Jėzaus motinai Marijai. Ji dominuoja Jėzaus gimimo ir vaikystės aprašyme (Lk 1-2). Mato evangelijoje didesnis vaidmuo duodamas Juozapui, nors Jėzaus genealogijoje Matas įrašo keturias moteris šalia Marijos (Labai įdomi NT tyrinėtojo Raymond E. Brown studija šiuo klausimu – "Why Bring on the Ladies?", *The Birth of the Messiah*.) Lukas rodo, kad nuo pat pradžios Marija priima Dievo išganingojo plano paslaptį į savo širdį – ji jau tiki, kai niekas kitas nė nežino to Dievo plano. Jėzaus viešosios veiklos metu Marija taip pat pasirodo du kartus. Lukas pabrėžia, kad Marija yra "pagirta tarp moterų", ne tiek dėl savo garbingos fizinės motinystės, kiek dėl to, kad ji ištikimai klausosi Dievo žodžio ir jį vykdo (plg. Lk 1,38:8,19-21; 11,38).

Marija yra pirmoji ir ištikimiausioji Jėzaus sekėja – jo mokinė. Kai Lukas išvardina reikalavimus Kristaus sekėjui (14,24-35), Marija jau juos visus yra tobulai įvykdžiusi. Todėl *Apaštalų darbų* pradžioje Marija oficialiai įtraukiama į Jėzaus mokinių sąrašą Sekminių išvakarėse (Apd 1,14). Marija, turėjusi tokį svarbų vaidmenį Jėzui ateinant į pasaulį, ištikimai jį sekusi viešosios veiklos metu ligi pat Kalvarijos, turi ne mažiau svarbų vaidmenį krikščionių Bendrijai gimstant.

Evangelijoje pagal Joną Marijos vaidmuo vaizduojamas kiek skirtingai, nors jo svarba lygiai pabrėžiama. Kanos vestuvėse, Jėzaus viešosios veiklos pradžioje, Marija parodoma kaip Mesijo motina, dalyvaujanti jo misijoje. Kanos stebuklas – vyno padauginimas – yra kupinas mesijinės simbolikos. Jis primena Jėzaus mirtį – kraujo išliejimą ant kryžiaus. Eucharistijos įsteigimą, Naująjį pilnatvės amžių, pranašų žadėtą. Šiame pakilame momente Marija turi ne pasyvią, o *aktyvią* rolę. Būdinga, kad Jonas pabrėžia, jog šio stebuklo dėka Jėzaus mokiniai įtiki. Marija tačiau tiki dar prieš stebuklui įvykstant! Kai mokiniai drauge su Jėzumi iškeliauja iš Kanos į Kafarnaumą – tai oficiali Jėzaus viešosios veiklos pradžia pagal Joną – Marija keliauja drauge (Jn2,12). Šiuo būdu Jonas įrašo Mariją į Jėzaus mokinių būrį.

Jonas vėl parodo Mariją po kryžiumi, priimančią Jėzaus jai suteikiamą naują vaidmenį išganymo plane. Čia yra ta paslaptingoji *valanda*, apie kurią buvo užsiminta Kanos vestuvėse. Kristaus misijos kulminaciniame taške (nes pagal Joną Jėzaus mirtis-prisikėlimas-išaukštinimas yra *vienas* išganingas veiksmas) Marija turi išskirtiną vaidmenį. Jonas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad po Jėzaus kryžiumi stovėjo keturios moterys, bet tik *vienas* Jėzaus mokinyss! (Jn 19,25).

Taigi Marijos vaidmuo evangelijose nesiriboja jos motinyste. Greičiau Marijos motinystė yra parodoma jos, kaip ištikimos Kristaus sekėjos, vaidmens rėmuose.

Šalia Marijos, Jėzaus motinos, Luko

evangelijoje turime ir Marijos, Lozoriaus sesers, portretą, išryškinantį Jėzaus sekėjų moterų svarbą. Luko aprašyme (Lk 10,38-42) Morta kiek nukenčia, nes Marijai duodama pirmenybė. Kažin ar evangelistas čia norėjo pabrėžti kontrastą tarp veiklos ir kontempliacijos? Greičiau jis norėjo parodyti, kad Jėzaus sekėjas pirmiausia turi klausytis jo žodžių ir tik paskui veikti. Marija, sėdėdama prie Jėzaus kojų, yra klasikinis ištikimo mokinio atvaizdas. Žydų tradicijoje mokinyš kaip tik yra tas, kuris sėdi prie mokytojo kojų.

MOTERYS – APAŠTALĖS

Matėme, kad pirmuosiuose krikščionių židiniuose moterys aktyviai reikšėsi. Evangelijoje pagal Joną moterų apaštalinė misija pabrėžiama Jėzaus veiklos metu.

Pagal Joną, pati pirmoji apaštale yra samarietė (Jn 4). Ji skelbia Kristų, mokiniams dar vos įsitikinus, kas jis yra, ir tai tik dėl stebuklų. Samarietė įtiki be jokio stebuklo. Mokytojas Nikodemus (Jn 3) šiaip taip įtiki Jėzaus keliamais šventraštiniais įrodymais atgimimo per Šv. Dvasią reikalingumu, o samarietė, Jėzui atskleidus jos gyvenimą, puola jam po kojų ir išpažįsta jį esant Mesiją. Nieko nelaukusi, ji skuba į miestelį ir visiems skelbia Kristų. Tuo tarpu iš apsipirkimo miestelyje grįžę mokiniai svarsto, ar Jėzui dera kalbėti su moterimi, ir dar samarietę! Mat, ji ne tik moteris, bet dar ir klaidatikė... Jos susitikime su Kristumi evangelistas įžiūri sielos dramą – išganyto ieškanti siela atranda Išganytoją. Jonas nori parodyti, kaip tampama krikščioniu ir kaip susitikimas su Kristumi pakeičia visą žmogaus gyvenimą.

Taip pat jautrus, jaudinantis ir pamokantis yra Jono aprašymas, kaip Marija Magdalena susitinka su prisikėlusiu Jėzumi (Jn 20,11-18). Nors Petras su Jonu pirmieji pamato tuščią kapą, pasak Jono, Marija pirmoji pamato Prisikėlusįjį. Šiuo susitikimu evangelistas moko dviejų dalykų: 1. kad prisikėlęs Kristus atpažįstamas ne fiziniu būdu, bet jo žodžiu. Marija susivokia, kas jis, tik jam pašaukus ją vardu. 2. Prisikėlęs

Kristus jau yra visiškai skirtingas nuo žemiškojo Jėzaus – jis jau nebe iš šio pasaulio, bet yra perėjęs į kitą garbingą ir galingą būseną. Todėl Marijai neleidžiama apkabinti jo kojų. Žiūrint grynai iš žmogiško taško, šis Marijos susitikimas su Kristumi yra tikras dramatinis šedevriukas. Marijos ieškojimas, atradimas, visiškai persiorientavimas liudija, kaip Prisikėlusysis paveikia jo ieškančią žmogų. Jis ragina Mariją, šiek tiek apstulbusią, nesilaikyti jo, o bėgti pranešti broliams apie jo Prisikėlimą. Tai krikščioniškojo pašaukimo pirmavaizdis.

KOKIOS IŠVADOS?

Kažkur gana teisingai pastebėta, kad pagoniškose kultūrose moteris yra ir vergė, ir deivė. Tačiau Šventraštyje ji atvaizduojama kaip Dievo ir vyro *bendradarbė*. Gal ir mes, krikščionys, kiek klydome, į moterį žiūrėdami beveik išimtinai kaip į tarnaitę, ir tą savo modelį parėmėme Marijos pavyzdžiu: "Štai, aš Viešpaties tarnaitė" (Lk 1,38). Tada padarėme išvadą, kad vyras turi vadovauti, o moteris *tarnauti*. Kažin ar tai yra visiškai teisinga ir visiškai krikščioniška? Tokią išvadą siūlo ir T. J. Venckus savo straipsnio pabaigoje.

Man rodos, kad Šventraštis sako ką kita. Žmogus yra pašauktas tarnauti Dievui – tiek vyras, tiek moteris. Jie abu bendradarbiauja su Dievu ir vienas su kitu, kurdami geresnį pasaulį. Jie abu turi būti *savitai* kūrybingi. Tai nėra vyriško autoriteto pažeminimas šeimoje ir Bažnyčioje. Ir tuo ne būtinai argumentuojama už moterų kunigystę. Man visad labai juokinga, kai užklausta pasisakau, kad studijavau teologiją; pirma reakcija visad būna: "Ar norėtum būti iššventinta kunigu". Atsakau, kad ne.

Mano manymu, A. Maceina prieš keturias dešimtis metų, kada Lietuvoje ir visoje Europoje jau buvo iškilęs moterų išsilaisvinimo klausimas, labai teisingai pastebėjo: .. buvo padaryta didelė klaida, atnešusi moteriai ir kultūrai daug nuostolių. Moteris nustojo kūrybinio produktyvumo, o kultūra, patekusi į vienų vyrų rankas, neteko švelnumo, pasidarė šalta, sunki ir net bru-

tali" ("Amazonės mito prasmė"). Maceina toliau sako: "Ir jeigu šiandien moteryse pradeda kilti reakcija prieš tokį vienašališkumą, tai šitokius žygius reikia tik sveikinti ir jiems pritarti". Jis taip pat labai teisingai kelia didžiausią tokios reakcijos pagundą: moteriai pačiai suvyriskėti ir su vyrais rungtyniauti, užuot papildžius ir atstačius pusiausvyrą.

Nemažas skaičius dabartinių feminisčių – krikščionių ir nekrikščionių – gana smarkiai plaka Šventraštį, Bažnyčią ir kitas krikščioniškąsias institucijas už moters pažeminimą. Neatrodo, kad tai bus labai efektingas kelias į pusiausvyros atstatymą, todėl kad kaltės metimas bus prašovęs pro tiesą. Nelabai veiksmingas nė apsiginklavimas vyrų ginklais ir stojimas į kovą jų pačių tvirtovėse. Jei suvarysime vyrus į na-

mus ir pačios išeisime pasaulio valdyti, kažin ar bus gerai ir ar pačios būsime tuo patenkintos?

Taigi raktas į naująjį moteriškumo ir moters veiklos modelį yra *bendradarbiavimas*. Bet *kaip* ir *koks*, jau pačios turėsime atrasti. Tame mūsų nuoširdžiam ieškojime Šventraštis gali daug padėti. Jis nėra mūsų priešas, o draugas. Semkimės išminties iš jo lobių.

Išmintis šviesi ir niekuomet nevystanti,
ji pigiai pamatoma tų, kurie ją myli,
ir randama tų, kurie jos ieško.
Dievas... yra išminties vedėjas ir
išmintingųjų vadovas. Nes jo rankoje
ir mes, ir mūsų kalbos, [esame
ir visa išmintis, ir mokėjimas veikti,
[ir drausmė...

(Išminties knyga, 6,13.15-16)

PO IŠPAŽINTIES — PYRAGAI

A. SAULAITIS, S.J.

Nelengva priprasti prie pakeitimų Bažnyčioje.. 1910 metais popiežius X grąžino dažną Komuniją, ir po 68 metų kiekvienoje lietuvių parapijoje yra asmenų, kurie kunigo klausia, ar galima net kasdien priimti šv. Komuniją, kaskart išpažinties nėjus. Taip lengvai atsisakėme romantiško kaimo ratų, žirgų, gyvenimo be telefono, televizijos, šulinio, šiaudinio namelio mažus langelius pakeitėme į "picture" langus, bet tikėjimo ir religijos sritis, liečianti žmogaus giliausius jausmus, lėčiau keičiasi. Todėl suprantama, kaip galima reaguoti į šį įvykį: sėdime prie pietų stalo lietuviškoje šeimoje, ir po pagrindinio valgio motina padeda ant stalo jau pradėtą valgyti tortą. "Tai mūsų dukrelės pirmojo Susitaikymo sakramento šventės pyragas", paaiškina motina. Tikrai negirdėtas dalykas. Naujovėms tikinčiųjų šeimoje nėra galo!

Brazilijoje vienas kunigas paaiškino prisirišimą prie kai kurių tradicijų šiuo būdu. Iš karo ir persekiojamų, ekonominių krizių siaubiamos Europos žmonės susėdo į didžiū-

lį būrinį laivą keliauti į Ameriką, ieškoti laisvos šalies, kurioje būtų progos ramiai ir gerai gyventi. Pasiekę krantą, išlipo, įsteigė kaimą. Po kiek laiko žvalgai surado dar geresnę gyvenamą vietą už daugelio kilometrų, per kalnus ir slėnius. Naujakuriai nusprendė keltis toliau nuo jūros krašto gilumon. Bet jiems labai sunku buvo skirtis su laivu, tebesisupančiu įlankoje. Juk tas laivas per du tris mėnesius buvo jų namai, juos saugiai per visus pavojus atplukdino į svajonių šalį. Kaip to laivo atsisakys, juk jis taip ištikimai tarnavo visai bendruomenei. Ar šie žmonės nusprendė laivą iš vandens iškelti ir kartu su savimi per miškus, laukus nuvilkti iki naujų sodybų toli nuo jūros?

Šiuo metu visi sakramentai yra šventės. Visi, išskyrus vieną. Jau seniai esame įpratę valgyti pyragą krikštynose, po pirmosios Komunijos, po Sutvirtinimo sakramento, vestuvėse ir kunigo šventimo proga. Net Ligonų patepimo sakramentas teikiamas nebe tik mirštantiesiems, bet ir šiaip sergan-

tiems, aplink ligonį susirinkus visai šeimai. Sergantysis sąmoningai ir ramiai dalyvauja maldose, suprasdamas ir jausdamas aplink esančius artimuosius ir visos Bažnyčios viltingas pažiūras į žmogaus ateitį. Tik Susitaikymo sakramentas, mūsų tebevadinas "išpažintimi", dar nėra šventė, bent ne tokia, kokia būdavo per šimtmečius Bažnyčios istorijoje. Nebent tokioje šeimoje, kuri iškepa pyragą savo mergytei, pirmą kartą dalyvavusiai Susitaikymo sakramentinėje šventėje. Žinoma, jeigu krikštas nuplauna prigimtinės nuodėmės pėdsakus, ir po jo ilgai puotaujame, tai kodėl nesilinksminti po sakramento, kuris nuplauna tolimesnes kaltes?)

DIEVO GAILESTINGUMO ŠVENTĖ

Savo knygoje iš gyvenimo kacete kun. St. Yla pasakoja apie "išpažintį", kuri būdavo atliekama neįprastiniu būdu. Per kitus slapta susitarta, kad vedamas mirti lietuvis pažvelgtų į tolimą langą ir tada nulenktą galvą iš gailėsčio už nuodėmės. Už lango beveik nematomas slapta stovi kunigas, kuris pakelia ranką išrišimui. Sakramentas be žodžių, be smulkios nuodėmių sąskaitybės, nes Susitaikymo sakramento esmė yra Dievo gailestingumas ir Kristaus paliktu matomu ženklu užtikrinimas, kad Dievas šiam asmeniui tikrai atleidžia tikinčiųjų šeimoje. Todėl ir šį sakramentą vadinti išpažintimi ne visai tikslu, nes nuodėmių išpažinimas tėra viena jo dalis, ir tai niekad pilnai neįvykdoma, nes žmogui neįmanoma viso savo pergyvenimo, nuodėmės jausmo ir kokio nors blogo veiksmo (ar gero stokos) aprašyti kitam. Nuodėmių išpažinimas yra atgailaujančio būdas simboliškai išreikšti savo gailę, prašyti išrišimo ir užtikrinto atleidimo už specifines nuodėmes, susitaikyti toje srityje, kurioje labiausiai jaučia reiką.

Kaip tai negalima pilnai kaltės ir nuodėmės išpažinti? Kartą ateina septynerių metų berniukas, išpažindamas "nuodėmę prieš Šventąją Dvasią". Paaiškėjo, kad jis savo motiną užgavo ir manė, kad tai baisiausias nusikaltimas. Peržiūrėdamas mal-

daknygėje sąžinės sąskaitą, surado nuodėmę, kuri už visas blogiausia ir kurios (kaip sakoma) Dievas neatleis: nuodėmę prieš Šv. Dvasią. Ieškojo būdų savo nuodėmingumą išreikšti kuo aiškiau, bet nesugebėjo.

Kaip mums kartais sunku pripažinti savo silpnumą, taip ir sunku tikėti, jog Dievas galėtų būti nepaprastai ir visuotinai gailestingas. Naujajame Testamente su Jėzumi susitinka daugybė visokių nusidėjėlių; nuodėmė juos priima be sąlygų, nuolat pabrėždamas žodžiais ir savo veiksmais išreikšdamas Dievo rūpestį kiekvienu žmogumi, paklydusia avele, nuklydusiu sūnumi. Daugiau žvelgdami į savo nuodėmes, o ne į Dievo gailestingumą, pasakojimą Luko evangelijos 15-tame skyriuje vadiname "Sūnaus palaidūno palyginimu", o ne kaip turėtų būti – "Gailestingo tėvo palyginimu".

NUODĖMĖ IR NUODĖMINGUMAS

Ne tik seniau parapijų mokyklose išmokyti, bet ir Lietuvoje subrendę asmenys jaučiau jaučiasi, kai išpažįsta specifines nuodėmes ar kaltes su skaičiais: "Septynis kartus bariausi su žmona, vienuolika kartų užmiršau melstis, trylika kartų praleidau mišias (nors penkis kartus sirgau, triskart buvo užsnigę, keturis kartus buvome atostogose labai toli nuo bažnyčios), keturis kartus apkalbėjau kitus..." Jeigu kunigą įsivaizduojame kaip teisėją (ar toks buvo Jėzus?), tai suprantama, kad reikia iš vienos pusės nuodėmių svorio, iš kitos – pritaikytos atgailos. Tik bėda ta, kad kunigui žmogus neišreiškia savo sąmonės apie tų veiksmų šaltinį savo širdyje, arba kad per ilgesnį laiką peržvelgia savo gyvenimą Dievo akivaizdoje, pajusdamas, kur bręsta, kur reikia ramybės, kantrybės, gydymo. Tos kasdienės kaltės kartosis metų metus, kol asmuo išsižiūrės į savo elgesio šaknis, į jausmus ir poreikius, kurie iššaukia piktumą, apkalbas, pavydą ir panašiai.

Neturėdamas didesnių ar reikšmingesnių kalčių skaičiais išpažinti ir jausdamas, kad toks sąrašas jam nepadeda tobulėti, žmogus gali nebeiti išpažinties. Nėra sun-

kių nuodėmių, o lengvas Dievas atleidžia per kitas maldas ir apeigas. Užtat prisimintina, kad šio sakramento prasmė nesiriša tiek su specifiniais darbais, bet su žmogaus nuodėmingumu, silpnumu, kurį pripažindamas ir pastebėdamas žmogus jungiasi žmogiškon tikinčiųjų šeimon. Būdami silpni (tai labai gerai išaiškina šv. Paulius savo laiškuose), Susitaikymo sakramente pareiškiamo savo ištikimybę ir norą sekti kartu su visa Bažnyčia tuo keliu, kurį Kristus pirma mūsų nuėjo.

Neišgyvendami sąmoningai Bažnyčios narių žmogiškumo, tai yra, silpnumo ir nuodėmingumo, lengviau pasipiktiname krikščionių, katalikų ir dvasininkų negeru elgesiu, sunkiau suprantame Bažnyčios klaidas, lėtumą, įvairius istorinius įvykius ir sąlygas, kurios nespindi Kristaus evangelijos dvasia. Kaip tik bendruomeninis pasiruošimas Susitaikymo sakramentui arba bendruomeninė šio sakramento forma duoda progos matomai išgyventi mūsų visų norą ištikimai sekti Kristaus nurodytu keliu. Retai matome, kad kunigas eitų išpažinties. Vienoje stovykloje, kai trim šimtam jaunimo Susitaikymo apeigose vadovavo du kunigai, ne vienas iš dalyvių nustebo, kai vienas kunigas pas kitą priėjo savo nuodėmingumo išpažinti.

MATOMASIS ŽENKLAS

Krikšte per vaikelio kaktą varva tyras vanduo. Sutvirtinime vyskupas uždeda rankas ir galvą aliejumi patepa. Eucharistijoje valgome duoną (ypač kur parapijos laikosi dėsno, kad ostija turi būti panaši į duoną) ir geriame (gaila, labai retai) iš taurės. Ligonių patepime kunigas sunkiose valandose it atletą žmogų patepa aliejumi. Santuokos apeigose žodžiu ar ženklu jaunieji pareiškia vienas kitam ištikimybę Dievo akivaizdoje, vyskupas naujai šventinamą kunigą įveda šion tarnybon, uždedamas rankas. Koks yra Susitaikymo sakramento apčiuopiamas ženklas? Žinoma, išrišimo žodžiai. Bet yra ir kitas – judesys. Senoviškoje klausykloje (jeigu per groteles galime įžiūrėti) kunigas laiko iškėlęs dešinę

ranką, dar prieš peržegnodamas atgailaujantį. Tai yra privalomas judesys, užsilikęs iš tų laikų, kai vyskupas ar kunigas uždedavo ant atgailaujančio galvos rankas. Neseniai atnaujintoje šio sakramento formoje sugrąžinamas rankų uždėjimas, ypač akivaizdinėje išpažintyje, kada pertvaros nėra. Kaip kitaip jaučiuosi, kai kunigas uždeda rankas ant galvos ir taria gailestingumo maldą, negu kai tik žodžius girdžiu klausykloje iš kunigo. Būdavo laikų, kai vyskupas atgailaujančius už rankos įvesdavo bažnyčion Didįjį Ketvirtadienį.

Sakramentai kaip tik ir vadinami matomais ženklais, kuriuose ypatingu būdu pajuntame Dievo veikimą, buvimą ir malonę. Kai matomasis ženklas ryškus, sakramento reikšmė suprantamesnė. Tuo pagrįstas ir visas liturginis atsinaujinimas: kad simboliai, ženklai tikrai išreikštų tai, ką jie reiškia.

KUNIGO PATARIMAI IR MALDA

Išpažinties dalimi, tur būt, visada buvo tam tikras patarimas, įspėjimas ar pan., tartas kunigo ir pritaikytas žmogaus išpažintom kaltėm ar nuodėmės šaknim. Kai buvo pernai įvesta vėl akivaizdinė Susitaikymo sakramento forma, ir kunigai, ir žmonės pajuto skirtumą tarp religinės, sakramentinės "išpažinties" maldos, trumpo patarimo ir patarimų, kurie vadinami "counseling". Kunigas, ne visada būdamas psichologas, sociologas ar pan., negali padėti asmeniui spręsti savo problemų, bet žmogus eina išpažinties ne dėl to, bet dėl religinio išgyvenimo tikėjimo plotmėje – ir tam kunigas tarnauja savo būdu Bažnyčioje. Jeigu yra kokia nors painesnė problema arba jeigu žmogus jaučia reikalą kalbėti apie savo dvasinį brendimą, apie maldą ir gyvenimo kryptį, jis parenka kitą laiką ir kitą progą išsikalbėti su kunigu (ir tai religijos plotmėje). Todėl akivaizdinė išpažintis nereiškia, kad sakramentas tampa patarimo (Counseling) forma arba kad atstoja dvasinio ugdymosi (spiritual direction) pokalbius. Bendruomeninė ir akivaizdinė Susitaikymo forma taip pat nereiškia, kad išpažintis ilgiau užtrunka, tik kad bendrai atliekamos

tam tikros dalys. Šiuo metu visi sakramentai, kai kurie privalomi, kiti pagal sąlygas, teikiami mišių metu (po pamokslų ir prieš tikinčiųjų maldą), išskyrus Susitaikymo sakramentą, ir visi palydimi skaitymu iš Šv. Rašto (Ligoninių patepime kartais tik kunigo maldą), išskyrus – iki atnaujintos formos

– Susitaikymo sakramente. Atnaujintos apeigos duoda pajusti, kad sakramentai yra malda, Dievo garbinimas, jam padėka ir kartu prašymas. Jeigu tiesa, kad žmonės rečiau eina išpažinties, tai neapsunkins kunigo darbo kiek ilgesnė sakramentinė malda su Šv. Rašto skaitymu ir kitomis naujųjų apeigų dalimis.

VELYKINĖ

Seniau, jausdami kitokią Susitaikymo sakramento reikšmę negu mes, krikščionys labai retai jį priimdavo. Vienu metu kai kurie net laukdavo krikšto, kol užaugs, o atgailos sakramento – iki mirties patalo. Priežastis – kad abu sakramentai jiems reiškė viso asmens atsivertimą ar atsisukimą į Dievą, visai pagrindinį ir esminį, kurio negalima kartoti daug kartų – atsiverti, visai Dievo atsisakyti, vėl atsiverti ir taip toliau. Susitaikymo sakramentas buvo teikiamas vieną ar du kartus gyvenime.

Sakoma, kad kai žmonės rečiau pradėjo dalyvauti Eucharistijoje (priimti šv. Komuniją), buvo įvestas įstatymas, kad kartą per metus reikia Komuniją priimti (palyginkime tai su Justino Kankinio apologija pagonims, kad "mes be Eucharistijos negalime gyventi"). Tada buvo išvesta, kad per metus kartą reikia eiti ir išpažinties, nes žmogus vargu ar metus (be sakramentų pagalbos) išsilaikytų malonės kelyje, nesuteptas. Taip ir atsirado "Velykinė".

ATLEIDIMAS

Jeigu paklausi, "kada Dievas žmogui atleidžia?", kiekvienas atsakys, kad tada, kai žmogus gailisi (nors Susitaikymo sakramento eiti ir daug vėliau). Kodėl tad eiti išpažinties, jeigu jau vis vien nuodėmės atleistos?

Kiekvienos mišios prasideda atgailos malda (Viešpatie, pasigailėk ir pan.), pats

žmogus melsdamasis irgi prašo atleidimo. Nuodėmės nuvalo, kaip iš Šv. Rašto ir Bažnyčios gyvenimo aišku, atgaila, pasninkas, dosnumas vargšams. Susitaikymo sakramentas, kaip ir kiti sakramentai, ypatingas tuo, kad Dievo atleidimas užtikrinamas (jei žmogus nuoširdžiai gailisi) matomu ir pajuntamu ženklu (judesiu ir žodžiais). Yra tokių atvejų, kad nebeužtenka tik atskiro žmogaus ryšio su Dievu, bet bendruomenės (kas Vasario 16 mini vienas?).

Kaip Komunijos priėmimas (į ranką ar tiesiai į burną), taip ir Susitaikymo sakramento forma (klausykloje ar akivaizdinė) paliekama kiekvienam pasirinkti pagal savo krikščioniškos nuojautos stovį. Naujai įrengiamos ar pertvarkomos klausyklos taip sutvarkytos, kad žmogus gali priklaupiti prie kunigo nematomas, arba atsisėsti priešais ir pokalbio forma Susitaikymo sakramentą priimti. Matomoje vietoje Šv. Raštas, iš kurio atgailaujantis paskaito ištraukėlę, kai kunigas jį įėjusį pasveikina.

Atgaila – užduodami poteriai – taip pat yra simbolis ar ženklas, o ne ataskaita, atlyginimas už kaltes, žmogaus atsisukimo į Dievą matoma išraiška. Vietoj "užduodami" poterių, kunigai kartais pasiūlo aplankyti ligonį ar senelį, ką nors ypatingai gražaus šeimoje padaryti ir pan., kad veiksmas ir jį lydinti nuotaika padėtų išreikšti bendruomeninę nuodėmės ir doros prasmę.

Po išpažinties – pyragai?

- Vak. Vokietijos katalikų centras ir vyskupai, lankantis ten Brežnevui, paragino vyriausybę iškelti religinės laisvės ir žmogaus teisių reikalą.

- Sovietų Sąjungoje išleisto Naujojo Testamento laida, bet ji kainuoja 25 rublius (apie 33 dol.), tuo gi tarpu Lenino raštų rinkinys, 55 tomai, kainuoja tik 29 rubliai.

- Rašytojas Malcolm Muggeridge, jaunatvėje buvęs socialistas ir žavėjęsis Stalino Rusija, vėliau tapo nuoširdžiu krikščioniu. Jis ypač susižavėjęs Motinos Teresės artimo meilės darbais ir apie ją yra parašęs knygą. Dabar sulaukė 75 m. amžiaus.

LIETUVA AMŽIŲ PERSPEKTYVOJE

JONAS MIŠKINIS

Dauguma kitataučių mano, kad Lietuva atbudusi gyvavo 22 nepriklausomybės metus, buvo neprityrusi, maža valstybėlė. Bet taip sakyti ar manyti yra didelė klaida. Lietuva skaito savo nepriklausomybės metus amžiais; tik politinė nelemtis anuomet ir dabar sutrukdė jai savaimingą, nepriklausomą gyvenimą. Pavyzdžiui, Kveglinburgo metraštis mini Lietuvą dar 1009 metais. To pat amžiaus gale mini lietuvių giminės ir rusiškosios kronikos, o nuo XIII a. ir vokiškosios. Įdomu, kad veik visi senieji kronikininkai, lyg susitarę, pabrėžia mūsų prosenelių taikingumą ir žmoniškumą. Jie nemėgdavę klajoti, nemėgdavę ieškoti sau gerovės plėšriaisiais keliais. Iš jų švietusi nepaprasta pagarba tam, kas svetima, didelis darbštumas, pasitikėjimas savomis jėgomis, iškalbinga aukštojo gėrio meilė, tramdanti bet kokiuos žemesnius instinktus, skaisčius papročiai, užkirtę kelią kiekvienam žiaurumui, žmoniškumo niekinimui. Šitokie lietuvių praeities akiračiai tarsi liepia susimąstyti, pagalvoti: atrodo, kad mūsų senėvių eita savarankišku keliu į tikrąją krikščionybę.

Atėjo įdomus senovės lietuvių tragiškojo gyvenimo momentas. Taikūs žemdirbiai, ieškoję kelio į kultūrą mintimi ir kruopščiu darbu, turėjo persiorientuoti. Tą persiorientavimą aiškiai pabrėžė XIII a. Mindaugas, paėmęs į savo rankas vyriausią visos Lietuvos karo valdžią. Atskirų sričių valdovai suprato valandos rimtumą ir susiklausė.

Mindaugas puikiai suprato susidariusią padėtį. Reikėjo pereiti prie naujos tvarkymosi sistemos. Nuo 1248 m. jis išplėtė savo valstybinę veiklą, kurios šūkis buvo: "Nepriklausomas kraštas!" Pasirinkęs centru Kernavę, jis jungia aplink save Tautvilos, Edivido ir žemaičių Vykinto žemes, kad būtų vienas kraštas ir vienas valdovas. Pasinaudodamas Rusijos sąmyšiu, jis prisijungė dar Juodąją Rusiją, stiprindamas savo galią.

Mindaugui reikėjo veikti įvairiais frontais, ir čia stipri lietuvių dvasia tuojau pasirodė, kokia esanti. 1236 m. žygis yra didelis paminklas nepalaužiamos lietuvių dvasios genijui. Tiesa, nyko kultūringas lietuvis žemdirbys, bet užtai kilo pasiryžėlis karys, tiesiantis sau kelią į tautos nepriklausomybę. Atrodo, kad šituo reiškiniu jaudinosi mūsų istorikas romantikas Teodoras Narbutas. Savo istorijoje jis mini net nuotrupas kažkokios senovės lietuvių giesmės, kurios atpasakotas turinys yra maždaug toks:

"O tu, nelabasis kare, kas tave atnešė į mūsų kraštą? Tu esi slibinas, kurio iki šiolei nebuvo matę mūsų žmonės. Žmogžudžių gaujos, įsiveržusios į mūsų kraštą, žudė neginkluotus mūsų vaikus. Ir mes išmokome iš jų kraują lieti. Pulkim nesigailėdami krašto žudikus!"

Du šimtus metų tęsėsi žūtbutinė kova. Pralieto kraujo potvynyje, sudegintų sodybų pelenuose vyto lietuvių tautos kultūros žiedai. Išmuštas iš įprastinių vėžių, liko tik lietuvis karys ant savo turto griuvėsių. Liko nenugalimas, užgrūdintas.

Lietuvių tautinei kultūrai buvo padėti stipriausi pagrindai; tuos pagrindus draskė kelis amžius priešų audros. Visa ano meto lietuvių tautos tragedija slypi toje desorientacijoje, į kurią nelemtai buvo patekusi mūsų tauta. Tradicijos buvo iškoneveikiamos, įžeidžiamos.

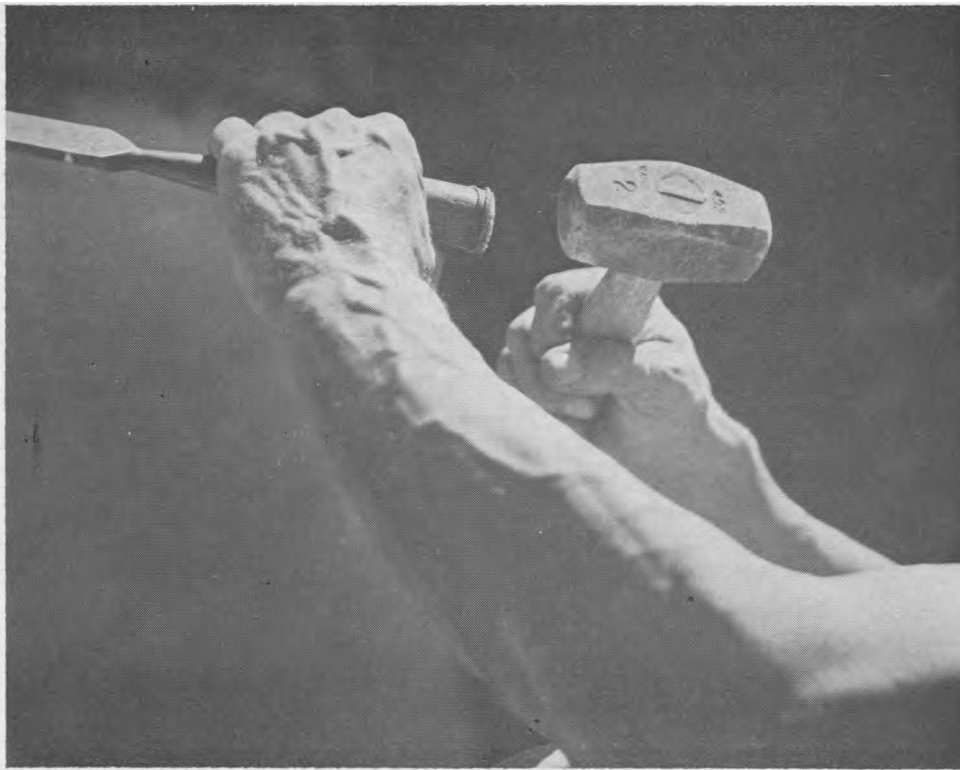
Atsirado mūsųose tokių, kurie ėmė ilgėtis kitų paspirties — svetimųjų pagalbos. Ją galėjo gauti tik pragaištingos unijos kaina. Ir kai Vytauto Didžiojo kardas triumfavo Žalgiryje, buvo jau per vėlu: lietuvius ji jungė su lenkais, iš vilkusi mūsų tautą į naujas kančias.

Lietuvių papročiai, dainos, net ir pati kalba buvo antraeiliai. Šitokioje tvankoje mūsų tauta išbuvo apie 500 metų. Mūsų tautos avangardas, bajoriškoji diduomenė, duso unijoje. Įsigalėjo baudžiava svetimų

Kazio Daugėlos nuotraukos

Statyba

pavyzdžiu. Atsirado pavergtųjų luomas. Visiškai priešingas lietuvių tautos charakteriui.

Yra simbolizmo mūsų palikime iš Vytauto Didžiojo. Savo testamentu jis mūsų tautai paliko kryžių. Pakrikštijo tautą, pristatė daug bažnyčių. Ir toji Bažnyčia veikiai pritraukė į save lietuvių tautą, nes naujoje religijoje lietuviai atpažino savo tradicinės kultūros dvasią.

Tačiau mums, tikrosios krikščionybės adeptams, skaudu nūdien prisiminti, kad tauta, kuri tarpininkavo lietuvių krikščionimui, tuo pačiu kryžiumi panoro mūsų tautą demoralizuoti. Juk bažnyčia anuomet tapo visai mūsų tautai mitingine vieta, kur stengtasi įtikinti, kad visa, kas buvo susiję su lietuvių tradicijomis ir lietuviška kultūra, tėra pragaro žabangos; jose lietuviai gali pradžudinti savo žmogiškąją kilmę.

Taigi mūsų tautos avangardas, kuniškaiščiokoji ir bajoriškoji diduomenė, duso unijos rojuje. Apsikrėtė lenkiška bajornaija, panoro susikurti žemiškas dausas lenkiškojo aukso laisvės pavyzdžiu. Atrodė, kad

"visa prapuolė, tik ant lauko pliko
kelios pušelės apykreivės liko..

Tačiau tautos kamienas, lietuvių masės, kad ir skaudžiai buvo praretintos, liko gyvos. Neįstengė išrauti šimtai plėšrųjų metų tautos būdo ir lietuviškų papročių. Tas pats Vytauto Didžiojo palikimas – kryžius – įkvėpė tautos mohikanams karžygių dvasios.

Ilgais Rusijos carų priespaudos metais lietuvis išsilaikė naujos religijos stiprinamas. Kražių 1893 m. pasipriešinimo pavyzdys reikšmingas mūsų atgijimo istorijai. Su kryžiumi rankose vėl stojo į kovą dėl savo teisių mindauginės dvasios lietuvis. Bažnyčios prieglobstyje išaugo didi lietuvių kova dėl savos knygos. Lietuviška religinė knyga identifikuojama su tautos idealo keliais. Knygnešio veikla ėjo su kryžiaus ženklu.

Pagaliau lietuvių tauta susilaukė daug iš liaudies kilusių naujų vaidilų, kurie tapo jos vadais ir pranašais. Greit iškilo lietuviškojo žodžio gynėjo vysk. Giedraičio tau-

rus asmuo, išaugo titaniška lietuvių vado vysk. M. Valančiaus statula, gimsta atgijusi iš sentėvių kapų tautos žadinamoji Maiironio giesmė, ištrykšta gyvos tautos energijos pavyzdys – kan. J. Tumas-Vaižgantas su savo daugiastyge veikla ir daugybė kitų.

Kryžius – kančios ir vargo simbolis – yra reikšmingas atgyjančios Lietuvos ženklas:

"O tačiau Lietuva
juk atbus gi kada:
ne veltui ji tiek iškentėjo.
Kanklių balsą išgirs,
miegas kraujas užvirs,
nes Kryžius gyvatą žadėjo".

Kryžiaus ženklu prašvito mums 1918 m. vasario 16 d. Tai nėra nepriklausomo tautos gyvenimo pradžia: tai naujai įtempta, kitados nutrūkusi styga, tai kliedėjusio sužeistojo pagijimas, tai laimingas paklydėlio grįžimas į namus.

Per 22 Lietuvos nepriklausomybės metų kovojome dėl pavergto Vilniaus, Klaipėdos grąžinimo prie Lietuvos kamieno. 22 metų laisvo ir nepriklausomo darbo – tai žuvusių dėl tautos laisvės lietuvių atsiminimas, tų lietuvių, kurie per 700 metų guldė galvas, liejo kraują už Lietuvos ateitį, vykdydami didįjį Lietuvos vadų testamentą.

1940-ųjų metų nelemtis mūsų tautai atnešė sunkiausių valandų: Lietuva bolševikų pavergta ir dabar neša sunkųjį vergijos kryžių. Politiniai gyvenimo sūkuriai atneš lietuvių tautai dar ne vieną sunkią valandą. Tačiau amžių prityrimas išlaikys jos dirksnius nesutrikdytus ir ryžtingumą nepalaužiamą, einantį iš Vytauto Didžiojo tradicijų. Lietuva vėl bus laisva ir nepriklausoma, nes Kryžius jai gyvatą žadėjo!

- JAV-se yra 38.301 katalikų kunigas, 130.804 seselės, 8.745 broliai vienuoliai ir 1.900 diakonai. Taip skelbia naujas "Catholic Directory".

- Panamos kanalo vyriausybė, įvertindama sėkmingą 30 metų darbą visuomenei, pagerbė seselę Gertrūdą Mariją Shaughnessy, 75 m., skirdama jai aukso medalį.

KELIONĖ APLINK PACIFIKĄ PER 80 DIENŲ (II)

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

TAHITI

Įlipęs Havajuose į lėktuvą, pradėjau ieškoti savo vietos. Gi žiūriu – viena garbinga, apie 300 svarų sverianti samoietė užėmusi ne tik savo, bet ir mano vietą. Aš ranka parodžiau, kad ten mano vieta. Ji tik suraukė šiek tiek nosį ir visai nesiruošė pajudėti. Tada šiaip taip prasiskverbčiau pro jos kelius ir, radęs prie lango paliktą kokios plaštakos pločio tarpelį, visu svoriu atsisėdau. Ji buvo priversta trupučiuką pasitraukti, bet vis tiek visą laiką buvau prispaustas prie sienos iki Pago Pago aerodromo (Samoa saloje), kur toji garbinga moteris išlipo. Dėl ko aš ją vadinu *garbinga*? Mat, Pacifiko salose yra paprotys, kad pagyvenusios moterys, jeigu nori būti laikomos garbingomis, turi sverti bent 300 svarų. Havajuose jas vadina "tutu" – garbingos močiutės. Jos paprastai savo dainomis palydi havajietiškus šokių.

Minėjau Pago Pago aerodromą. Dėl ko toks keistas dvigubas vardas? Pacifiko salose ir daugiau yra tokių dvigubų vardų, pvz. Bora Bora sala, netoli Tahiti. Du kartus pasakytas žodis reiškia jų kalboje *didelį*.

Atskridę į Tahitį, išlipome jų sostinės Papeete aerodrome. Ten mus sutiko ne tik gražios, lyg iš Gauguino ar mūsų Rimšos paveikslų "išlipusios" tahitietės, bet ir didelis karštis bei drėgmė. Savaiame suprantama, kad, esant tokiam karščiui ir drėgmei, žmonės vaikščioja pusnuogiai. Vyrų pasitenkina tik trumpomis kelnaitėmis, o moterys, būdamos viešose vietose, užsideda dar šį tą daugiau. Aš, dar neprisitaikęs prie jų papročių, visą laiką vaikščiojau šlapias, lyg būčiau su rūbais iš vonios ištrauktas.

Apsistojau prie gražaus paplūdimio Tahiti Village viešbutyje (apie 15 km nuo Papeete). Šis viešbutis tuo įdomus, kad kiekvienas asmuo ar kiekviena šeima turi savo atskirą šiaudais dengtą namelį, panašų į

senovės lietuvių lūšneles, bet viduje labai moderniai ir patogiai įrengtą. Tie nameliai išbarstyti prie jūros tarp žaliuojančių palmių ir žydinčių krūmų. Aplinka tikrai romantiška.

Man čia teko būti vasario mėnesį – tai blogas laikas. Geriausia šią pasakišką salą lankyti nuo gegužės iki lapkričio. Tada, sako, mažiau karščio ir drėgmės. Lietaus čia niekad netrūksta. Kartais jis užaina labai staiga, tad lietsargis visuomet naudingas.

Tahiti yra laikoma gražiausia Okeanijos sala. Ji nedidelė – tik 402 kvadratiniai mylių; gyventojų – apie 120.000. Dabar ji priklauso Prancūzijai, tad šalia vietinės tahitietiškos kalbos ir prancūzų kalba yra oficiali. Įstaigose galima susikalbėti ir angliškai. Čia daug yra pasidarbavę misijonieriai, užtat apie pusę gyventojų yra protestantai, maždaug trečdalis – katalikai, o kiti – budistai arba Konfucijaus sekėjai.

Maždaug už 3 km nuo mano gyvenamosios vietos buvo katalikų bažnyčia, tad sekmadienį, artėjant vakarui, pėsčias ten nuvykau, norėdamas privačiai atsilaukyti mišias. Prie bažnyčios sutikau balta sutana apsilikusį kleboną, prisistačiau, kas esąs, ir paklausiau, ar negalėčiau privačiai atlaikyti mišių.

– Oi, ne! – jis atsakė, – ne privačiai! Aš jau šįryt laikiau mišias, tad Tamsta dabar atlaikysi vakarines mišias mūsų žmonėms. Jų bus pilna bažnyčia.

– Bet kokia kalba aš jas laikysiu? – paklausiau.

– Aišku, prancūziškai.

– Bet kad aš niekad nesu prancūziškai mišių laikęs, – teisinausi.

– Tai nieko – atlaikysi.

– Na, ir atlaikiau. Nejaugi aš, būdamas suvalkietis, imsiu ir kapituluosiu. Namo grįžti pėsčiam nereikėjo – parvežė viena prancūzų šeima.

Kitą dieną išplaukiau laivu į Morea salą, esančią tik už 15 km nuo Tahiti. Jos grožį man šiek tiek užtemdė pasitaikiusi lietinga diena. Ši sala yra daug primityvesnė už Tahiti. Beveik visos Okeanijos salos kalnuotos, nes jos daugiausia yra ugniakalnių kilmės, kai kurios yra koralinės.

Žmonės visur paprasti, draugiški, nuoširdūs. Atrodo, kad neturėtų nei jokių rūpesčių, nei problemų. Visose šiose salose žmonės maitinasi vaisiais, daržovėmis, žuvimi, bet labai mėgstama ir kiauliena. Charakteringas Tahiti paprotys vadinamas *ta-maaraa*, kai susėdę po palmėmis valgo ant karštų akmenų iškeptą kiaulę. Prisipažinsiu, kad šis paprotys manęs nepatraukė.

Norint kur nuvykti, nėra didelio vargo gauti taksį, bet pigiausias susisiekimas yra mažais gale atidarytais autobusiukais, vadinamais "les trucks". Kartais žmonės vežioja ir triračiais, kuriuos vairuoja net ir moterys (vahine), įsisėgusios į plaukus hibiscus gėlę.

Sakoma, kad kiekvienas turistas išvyksta iš Tahiti su didžiausiu noru vėl kada nors čia sugrįžti. Norėčiau ir aš, tik ne tokį mėnesį, kai šutina karštis ir drėgmė.

NAUJOJI ZELANDIJA

Iš Papeete aerodromo išskridau Naujosios Zelandijos linijos lėktuvu, kuris buvo tikrai puikus: tvarka, švara, elegantiškai apsirengusios ir visuomet besišypsančios patarnautojos. Pirmiausia nusileidome Ra-

rotongos saloje. Prie aerodromo buvo didelėmis raidėmis užrašytas pasveikinimas ir pastaba, kad čia nėra papročio duoti arbatpinigių (tips). Na, kažin? Ir Tahiti viešbučiuose nuolat buvo tai pabrėžiama, bet kai duodi, tai ir ima. Paskui dar nusileidome Fiji saloje. Lėktuvas čia stovėjo apie valandą, tad teko pavaikščioti bent po aerodromą ir jame įrengtas modernias krautuves, kuriose buvo daugiausia indės pardavėjos. Atrodo, kad Fiji yra labiau sumoderninta sala už Tahiti.

Pagaliau ir trečias nusileidimas – Aucklande, Naujojoje Zelandijoje. Manęs jau čia laukė p. Cibulskis su savo taksiuku (jis yra taksi vairuotojas). Parvažiavome į jo namus, kur jau laukė ponis su paruošta puikia vakariene. Keletą dienų čia pabuvau, nuoširdžiai globojamas ir vežiojamas po įdomesnes vietas. Lietuvių čia labai maža, tad atlaikiau mišias ir pasakiau tik vieną pamokslą, rekolekcijų nebuvo įmanoma suorganizuoti. Tik po kelias lietuvių šeimas gyvena Aucklande, Wellingtone, Christchurche ir dar vienoje kitoje vietovėje.

N. Zelandija labai patiko. Jeigu reikėtų pasirinkti, kur gyventi, tai į "kandidatų" sąrašą įrašyčiau ir N. Zelandiją. Graži gamta, geras klimatas (bent toks buvo tada, kai aš ten buvau). Apie žmonių nuoširdumą tai nėra reikalo nė rašyti. Turiu atvirai pripažinti, kad visose šalyse, kuriose teko būti, radau didelį nuoširdumą ir draugiškumą. Pasaulyje vis dėlto yra daug žmonių, kurie yra verti šito garbingo *žmogaus* vardo. Žinoma, kai kur, ypač Azijoje, pasitaikydavo ir išimčių. Vaikai ar suaugusieji, kurie gatvėse siūlo turistams įvairias prekes, visokių suvenyrus, dažnai užsiprašo kelis kartus aukštesnę kainą. Vieną kitą kartą jie ir mane apgavo, bet į tą permokėtą kainą reikia žiūrėti, kaip į išmaldą tiems neturtinškiems žmonėms.

N. Zelandija susideda iš dviejų pagrindinių salų: šiaurinės ir pietinės. Šios dvi salos yra skirtingos tiek savo klimatu, tiek gamta. Šiaurinėje saloje yra šiek tiek šilčiau. Pietinė sala yra kalnuota, klimatas čia vėsesnis. Abiejų salų teritorija užima

Kiwi – N. Zelandijos paukštis

103.736 kvadratinės mylios, bet gyventojų maždaug tik tiek kaip Lietuvoje – trys milijonai. Didelė gyventojų dauguma yra britų kilmės, bet dar yra užsilikusių ir vietinių gyventojų, vadinamų maorais (maori). Jų yra apie 240.000. Manoma, kad maorai atvyko iš Rytų Polinezijos apie IX a. po Kr. Šias salas atrado olandų jūrininkas Tasman ir pavadino Naująja Zelandija ("senoji" Zelandija yra Danijos sala). Tasman taip pat atrado Fijų ir Tasmanijos salas (jo vardu ir pavadinta Tasmanija). N. Zelandija yra nepriklausoma Britų imperijos (Commonwealth) valstybė.

Šiaurinėje saloje yra didžiausias N. Zelandijos miestas Auckland (apie 800.000 gyventojų) ir sostinė Wellington (355.000 gyventojų). Wellingtonas savo kalvomis daug kam primena San Francisco miestą. Šioje saloje taip pat yra į Yellowstone Parką (Wyoming) panaši vietovė Rotorua su savo geizeriais ir mineralinio vandens verdančiomis versmėmis.

Pietinėje saloje aplankytinos vietos yra Mt. Cook, sniegu ir ledynais apdengtas aukščiausias N. Zelandijos kalnas, ir Milford Sound, kuris savo didingumu gali konkuruoti su garsiaisiais Norvegijos fiordais.

Pietinėje saloje didesnieji miestai yra Christchurch, vadinamas angliškiausiu miestu už Anglijos ribų, ir Dunedin – universitetinis miestas. Ir viename, ir kitame mieste gyvena po kelias lietuvių šeimas. Atskridęs į Christchurch, apsigyvenau pas p. Svilainienę, labai nuoširdžią lietuvę, kuri į mišias sukvietė čia gyvenančius lietuvius, o kadangi jų buvo labai nedaug, tai prikvietė ir lenkų. Jie visi atsidėję klausė lietuviškų mišių ir lietuviško pamokslo.

Šiame palyginti nedideliame miestelyje (apie 320.000 gyventojų) mane labiausiai nustebino nauja, moderni koncertų salė. Tokios gražios ir modernios salės neturi net ir didžioji Čikaga.

Iš Christchurch autobusu važiauvau aplankyti garsiojo Milford Sound. Autobusą kelis kartus sustabdė avys, kurių keli šimtai žygiuodavo keliu, ir autobusus turėdavo sustojęs laukti, kol jos išsisklaidys. N. Ze-

landija – avių kraštas. Ištiesi laukai pilni avių. Labai nustebau, kad avys buvo be uodegų. Sužinojau, kad joms nukerta uodegas higienos sumetimais. Mat, klimatas gana karštas, tai atsiranda visokių parazitų. Taip pat ir karvės čia ganosi su nukirstomis uodegomis ir nukirstais ragais. Australijoje taip pat avims kerta uodegas, bet nekerta karvėms, nes ten yra gana daug musių, tai uodegos reikalingos joms nusibaidyti.

Kelionė autobusu tęsėsi visą dieną, iki pasiekėme gražų, tarp kalvų išsitiesusį miestelį Queenstown. Čia pernakvojau viešbučio kambaryje, kuriame buvo net penkios lovos – kitokio jie neturėjo. Kitą rytą vėl autobusu iškeliavome į Milford Sound, o ten laivu apvežė aplink visą nuostabiai gražų ir didingą fiordą. Kas nėra matęs Norvegijos fiordų, tai, atvykus į N. Zelandiją, pamatyti Milford Sound yra būtinybė.

Grįžęs į Christchurch, paskambinau lėktuvų kompanijai, kad rytoj skrendu į Australiją. Pasakė, kad mano skridimas jau išbrauktas, bet kadangi lėktuve dar buvo vietos, tai vėl įrašė. Mat, atvykus į kurią nors vietovę, reikia tuoj patvirtinti sekantį skridimą, o aš jau beveik visa savaitė buvau N. Zelandijoje ir dar nebuvo patvirtinęs skridimo į Australiją.

N. Zelandijos simbolis yra paukštis, vadinamas kiwi. Jau jie yra beveik išnykę, dar galima pamatyti tik zoologijos soduose. Tai yra maždaug vištos didumo paukštis, apaugęs lyg plaukais, lyg pluksnomis. Jo sparniukai beveik visai atrofavęsi, užtat jis negali skristi, o tik bėgioja. Patelė per metus padeda vieną ar du labai didelius kiaušinius, kuriuos per 75 dienas patinas išperi. Šie paukščiai greičiausiai netrukus visiškai išnyks. Kažin koks tada bus N. Zelandijos simbolis?

Atsisveikinęs su Naująja Zelandija, vėl puikiu N. Zelandijos lėktuvu artinausi prie pagrindinio savo kelionės tikslo – Australijos vesti lietuviams rekolekcijų.

Dar pakartosiu, kad N. Zelandija tikrai yra vienas iš gražiausių kraštų, kuriuos man teko šioje ilgoje kelionėje aplankyti.

Ar beatpažįstame savo tikėjimą?

A. Maura gis

1976 metais pasirodė mūsų literatūroje Icchoko Mero romanas, vardu "Striptizas", atseit – apsinuoginimas. Knygą išleido Ateitis, o premijavo Rašytojų draugija. Tai-gi knyga neeilinė, verta susidomėjimo. Rašau šį straipsnį ne todėl, kad norėčiau tą knygą recenzuoti, bet kad iškilo rūpestis, kur mes stovime, kad jau nebeatpažįstame savo tikėjimo vertybių ir nebebranginame to, kas mus apsaugoja nuo sugedimo.

Perskaitęs knygą, nebežinai ką ir begalvoti – nesupranti. Vieni kritikai ją išgyrė, kiti išpeikė, bet man atrodo, kad nei vieni, nei kiti jos nesuprato, nes iš tikrųjų ji ir nėra suprantama. O gal ji gali būti daugia-reikšmė, tada autentiško paaiškinimo mes dar neturime, gal dar susilauksime. Jeigu pirmą kartą skaitydamas jos nenumesi į šalį, tai antrą kartą paėmęs į rankas, norėsi išsiaiškinti, apie ką čia yra rašoma, kas norima pasakyti. Nedaug ką gali suprasti ir trečią kartą skaitydamas, nes autorius sąmoningai maskuoja pagrindinę veikalo mintį, kad skaitytojas ilgai turėtų apie ką galvoti, o supratęs, būtų pritrenktas netikėtos išvados.

Visų pirma veikalas nėra joks romanas, o greičiau tik vizijos, parašytos dienoraščio forma, kur nei laikas, nei vieta, nei veikėjai nėra realūs, nes viskas netikra. Ne tik knygos pavadinimas yra mįslingas, bet ir dalių pavadinimai neturi nieko bendra nei su ap-

reiškimu, nei su pranašyste. Šešios dienoraščio dienos pavadintos giesmėmis, o septyntoji – žmoniškoji. Mat, jis tą dieną (spalio 7 d.), prisiminęs savo gimtadienį, baigė gyvenimą savižudžio mirtimi. Tai visas šios giesmės "žmoniškumas". Visas knygos stilius yra religinis: bibliniai vaizdai, raudos, maldos, kančia, ženklai, simboliai, stebuklai. Viskas dvelkia liturgine mintimi bei pamaldumu ir maskuoja tikrąją šio veikalo mintį – ironiją tikėjimui.

Jeigu į šią knygą pažiūrėtume kaip į romaną, tai jos turinys būtų labai paprastas, fabula nesudėtinga, viskas būtų suprantama. Veikalo herojus yra paryžietis Etjenas Moro, 39 metų amžiaus, viengungis, bendraujęs su moterimis tik viešnamiuose, sekso maniakas, valkata, menininkas, beprotis, žmogžudys ir savižudys. Jo paskutiniųjų septynių dienų gyvenimas yra visas šios knygos turinys. Jei ši knyga būtų pavadinta genialaus pamišėlio dienoraščiu arba jo užrašais, tai niekas nepagalvotų, kad čia yra kas nors daugiau, kaip pamišimas. Tačiau ji kitaip sukirpta, nieko bendra su romanu neturinti, jos mintis yra kita ir kitas tikslas, kuriuos skaitytojui tenka atspėti. Toji mintis, anot literatūros kritiko Rimvydo Šilbajorio, yra išreikšta – kaip kilnu yra būti žmogumi. Tos minties ieškodamas, ir aš ėmiau gilintis į šią knygą, deja, greitai nusivyliau, jos neradęs.

Norint suprasti tikrąją mintį, reikia simbolių atspėti ir tinkamai interpretuoti, o tai nėra lengva. Jau ir knygos kompozicija yra mįslinga: 7 dienos yra pavadintos giesmėmis, tai turėtų reikšti neapibrėžtą laiką, 7 pasikartojantys įvykiai skirtingose vietose. 7 veikėjai yra simboliai, kurių reikšmę reikia atspėti.

Nors tos knygos vyriausias veikėjas Etjenas Moro turi vardą, bet jis yra toks pat simbolis, kaip ir visi kiti anonimai. Lengva yra suprasti, kad autorius kalba apie žmogų apskritai – be laiko, vietos ir kultūros skirtumo, apie tikintį ir netikintį, mirties bijantį, patogaus gyvenimo siekiantį, visko lengvai dėl jo atsižadantį, kenčiantį, svajojantį, sekso aistrų draskomą, pilną iliuzijų

žmogų. Visame jo gyvenime dominuoja kančia, malda ir vienintelis malonumas – lytinis pasitenkinimas. Nėra abejonių, kad visa šita filosofija apie žmogų yra stiprioje S. Freudo *libido* teorijos įtakoje. Lengva atpažinti, kad čia nėra normalaus žmogaus vaizdas, o tik karikatūra.

Toliau randame šiame veikale tris moteris: baro merginą, raganą ir pranašo sekretorę, kurios simbolizuoja erotiką, apie kurią sukasi visas žmogaus gyvenimas. Nė viena iš jų nepažįsta idealios meilės nei socialinio moters pašaukimo būti motina. Visa jų gyvenimo prasmė yra seksas.

Keistą misteriją randame (žinoma, ne be ironijos) sekso, gležnos žmogiškos gyvybės ir kryžiaus kančios pasikartojančiame epizode. Suprantama, kad meilė ir kančia yra seserys ir kad nuodėmė ir šventumas taip pat yra artimi giminaičiai, bet prie ko čia kryžiaus kančia, juk žmogus gimsta nekrikščionis? Tos visos misterijos, kurių čia yra daugiau, reikalingos autentiško paaiškinimo, kitaip – neverta knygos imti į rankas ir gaišinti laiko. Žinoma, tokioje knygoje logikos niekas nereikalauja, bet vis tik reikia žinoti, ką tais ženklais ir misterijomis norima pasakyti. "Mano burną turėjo iškreipti konvulsijos, mano akys turėjo išsprogti, mano lūpos turėjo sudžiūti ir suskeldėti, turėjo sukristi skruostai, iššokti žandikauliai ir grikšėti dantys. Ji norėjo, kad perverčiau vinimis rankas, kad prikalčiau jas prie josios kūno kaip prie kryžiaus" (23-24 psl.). Jei baro mergina savo meile sukelia tokius skaudžius išgyvenimus, tai juos reikia suprasti kaip sadizmo gelmių prasiveržimus, ar dar kitaip?

Šiame tamsybių pasaulyje ragana yra šviesi, viską žinanti moteris, jos patarnavimai yra reikalingi ir naudingi, o be to, ji moteris – reikalinga tiems patiems malonumams, kaip ir baro mergina.

Trečioji moteris yra pranašo sekretorė – moteris-nemoteris. Ji bespalvė, bejausmė, simbolizuojanti techniką ir prievartaujanti žmogaus jausmus iki žemiausio išniekinimo. "Jokie jausmai čia nereikalingi", – ji atsaoko prievartaujamam vyrui.

Autorius parodo moters išsigimimą iki žemiausio laipsnio. Tokio žemo moters pa-vaizdavimo mes iki šiol neturėjome savo literatūroje. Tai ne tikros moterys – tai šlykščiausios karikatūros.

Keistas simbolis yra nelaimingasis neužauga. Jis niekam nereikalingas dėl savo silpnumo, maišosi visiems po kojų, kol pats galą gauna. "Kuriems velniam tokiam gyventi? Vis vien sutryps jį tokį kada nors. Jei ne šiandien, tai rytoj" (16 psl.). Joks gailėstis ar pagalba čia nieko negali padėti. Tokia yra gatvės moralė. Nors tiesos čia daug yra, tačiau žinome, kad tarp stipriųjų gyvena ir silpnieji ir kad vilties žiburėlis niekada neužgęsta mūsų pasaulyje.

Pasaulis yra reikalingas dvasininkų, ir jiems čia atstovauja kirpėjas, nes jis "apšvarina savo pasišventusiu pašaukimu". Jis žiūri į stebuklingą veidrodį ir mato žmonių sielas. Jis primena apie mirtį ir gyvenimo sąlygą, jis taip kalba apie dvasią: "Nebijok, – tęsė jis, – jeigu tu manim tiki. Savo dvasios, tikrosios dvasios, niekas nepraranda, kol gyvas. Ją galima tik perduoti, tada jos nebeturėsi, taip. Bet šiaip tampysies su ja iki grabo lentos, jeigu, sakau, neparduosi. Ji gali tave nugalabyti, šiaip iš anksto nepranešus, savo malonumui. Tai, matyt, jos tikslas pagaliau" (32 psl.). Šitas "dvasininkas" netiki amžinojo gyvenimo nei amžinosios sielos. Tai skaudi ironija, tai tik dvasininko karikatūra.

Pagaliau kas yra tas pranašas, kuris viską žino, daro stebuklus ir diktuoja ilgo gyvenimo sąlygas, įsakydamas atsisakyti Dievo, kurio nėra, atsisakyti sielos, kurios nėra, atsisakyti velnio, iliuzijų ir spalvų, kurių nėra? Nesunku suprasti, kad tai yra mokslas, sėdintis aukštai pranašo soste. Tik mokslas gali daryti tokius stebuklus ir kalbėti pranašo autoritetu. Suprantama, kad žmogus gimsta pagoniu, o krikščioniu gali tik pasidaryti, todėl pranašas ir klausia: "Ar pagalvojote kada nors, kodėl esate tuo, kuo esate?" (45 psl.). Vadinas, jūsų pastangos tapti kitokiu yra tuščios, ir visa to, kas yra virš pagonybės, tenka atsisakyti. Tuo būdu mokslas žmogų apnuogina, padaro jį

bespalvį. Nesunku suprasti, kad ir mokslas čia paverčiamas karikatūra.

Trumpai išanalizavę 7 simbolius, 7 šio veikalo veikėjus, matome, kad čia nėra nė vieno gyvo normalaus žmogaus, nė vienos krikščioniškos sielos, o tik biauriai iškreiptos karikatūros. Ir kai tokia žmogaus samprata sujungiama su religiniu idealizmu bei maldomis ir seksas suplakamas su kryžiaus kančia, tai gaunamas žmogaus idealizmo ironizavimas, krikščioniškųjų dorybių išjuokimas.

Dabar trumpai pažvelkime, kokios tos maldos ir kokiems dievams meldžiamasi. Iš šešių maldų tik viena kreipiamasi į Dievą, o kitos penkios yra perdėm pagoniškos, tad apie jas netenka nė kalbėti. Pirmoji malda, nukreipta į Dievą, pretenduoja būti krikščioniška, bet tai tik žodžiais, o ne dvasia. Gražių pamaldžių žodžių kaskados atsitrenkia stipria srove į nekrikščioniško Dievo sampratą. Maldoje ieškoma stebuklingo vandens šaltinio, kuris atgaivintų, ieškoma spalvoto laimės paukščio, aukso žuvies, kitaip sakant, ieškoma aukso veršio, o nematomas palieka Kristus, gyvasis šaltinis. Krikščionybė be Kristaus yra neįmanomas dalykas. Tikras nesusipratimas šioje maldoje kreiptis į Mariją, prašant jos užtarimo. Kas yra Marija be Kristaus? Paprasta moteris. Jos užtarimas eina tik per Kristų. Bet kam Kristus ne Dievas, tam Marija nieko nereišianti moteris. Ten taip kreipiamasi į Mariją: "Žmogau ir dieve" (59 psl.). Kitaip šitos vietos negalima suprasti, kaip tik ironiją Marijai.

Malda kreipiamasi į rūstybės Dievą: "Ir pakibs tuomet virš žmonijos visos tavo negailestingas botagas, ir užsimos tavo visagalinti ranka, ir stos virš pasaulio viso, virš mano brolių ir seserų tamsybė begalinė" (57 psl.). Krikščioniui nebereikalingos yra tos ilgos raudos, tiek dėl nepermaldaujamos neišblaškomos Dievo rūstybės, tiek dėl švento stebuklingo šaltinio suradimo. Mums Dievas yra meilė, o ne rūstybė.

Reikia stebėtis, kad tokioje maldų pilnoje knygoje taip nerimtai žvelgiama į Dievą. Pamaldusis maldininkas, atsisveikindamas

su baro mergina, taip kalba apie Dievą: "Kalbos jokios nebereikalingos, net apie Dievą, koks jis bebūtų – šiltas, šaltas, esantis, nesantis, danguje, pragare ar ant žemės" (25 psl.). Ar čia ne ironija?

Knyga yra išpūdingai parašyta, giliai žmoniškai išmąstyta, išgyventa, tačiau su tiesa prasilenkta. Sukarikatūrinti simboliai neatstovauja visai tiesai, o tik jos daliai, ir iš to padarytos išvados negali būti teisingos. Man rodos, jei aš teisingai suprantu, autorius šiame veikale nupiešė dvi plotmes: vieną iliuzinę idealistinę tikėjimo plotmę, kitą – realistinę regimybę. Pirmąją pakabino virš žmogaus galvos, o antrąją žemiau kojų. Žmogus kapstosi tarp tų dviejų plotmių, norėdamas gyventi, bet gyventi neįmanoma, jis žūsta, "pabūgęs, kad neišsipildytų pranašo žodžiai – kad, nusiėmęs galvą, neužsidėtų jos vėl" (277 psl.). Mirė ne kad gyventų, bet kad išnyktų. Šiame sakinyje yra visa veikalo mintis, visa pašaipą žmogaus gyvenimui. Nei prasmės, nei vertės pasaulis neturi, kaip ir pats žmogus. Nė su žiburiu čia nerasi minties, kaip yra kilnu būti žmogumi.

Knyga yra perdėm pagoniška, garbinami svetimi dievai. Joje nerasi nė vieno krikščioniško žmogaus, nė vienos krikščioniškos maldos, nė vienos minties apie Dievą be ironijos. Drįsčiau pasakyti, kad iš esmės ši knyga yra ateistiška.

Kai praeitais metais Clevelande buvo IX ateitininkų kongresas, buvo galima laukti tam tikro protesto dėl šios knygos išleidimo, tam tikro pareiškimo dėl klaidingų interpretacijų, bet niekas nė puse žodžio neprasitarė. Vadinas, viskas tvarkoje. Ir kodėl taip atsitiko? Ar dėl to, kad katalikai mažai begalvoja apie savo tikėjimą, ar iš viso tikėjimas, koks jis bebūtų, jau nebesvarbu, nes jame jau nebesusigaudome.

Redakcijos prierasas. Įvairūs kritikai įvairiai šią knygą suprato ir įvairiai interpretavo. Čia išspausdinome nuomonę dar vieno žmogaus, kuris ją kelis kartus perskaitė, apmąstė ir stengėsi suprasti. Iš daugelio įvairių nuomonių galima pasidaryti išvadą, kaip didesnė visuomenės dalis apie šią knygą galvoja, kaip ją supranta.

Dienotvarkė

Audronė

Nijolės pakviesta buvau nuvažiavusi aplankyti tėvelio. Tai ir gerai, pasakiau aš jam. Jeigu atsirado moteris, kuri nori jį senatvėje globoti, tegul ima, tegul tuokiasi... Mums mažiau bus rūpesčių.

Labiausiai mane nustebino kas kita. Tėvelis taip gražiai atrodo – lieknas, pajau-nėjęs, vikrus, žvalus... Gražiai apkirpti jo žilstelėję plaukai, skoningai priderintas kaklaraištis prie marškinių. Ir visas jis toks šviesus, įdomus, toks tarsi pakylėtas nuo žemės.

Ir kai palyginu jį su savo Remigijum, net gėda pasidaro. Žentas su uošviu galėtų susikeisti metais! Nepažįstamas žmogus visuomet Remigijų palaikytų mano tėveliu, o tėvelį – vyru. Mat, Remigijus taip apsmuko, net žiovilys ima į jį žiūrint. Ir vis nuo kažkokio netvarkingo gyvenimo. Kai valgo – persivalgo, kai miega – persimiega, o kai geria, tai ir visai pasaulio pabaiga... Taip aš jam grįžusi ir pasakiau, kad baisu žiūrėti ir kad jam reikia ką nors daryti.

Remigijus išizeidė. Jis visą laiką galvojo esąs vyras kaip ažuolas, kas kad pilvukas mažumėlę prasišovęs. Ar geriau, jei būtų perkarės nelyginant koks piemuo. Metams bėgant, kiekvienas privalo pasidaryti šiek tiek solidesnis. Ko čia aš kvailiojanti – kino aktorius išigėdusi.

– Susidaryk vasarai dienotvarkę, gal savo gyvenimą sureguliuosi. Visi vyrai, ku-

rie tik į žmones panašūs, gyvena planingai.

– Dar ko. Žmogus gimęs būti laisvas. Kada ką noriu, tą ir darau. Jei man užaina įkvėpimas dirbti, tai aš, į laikrodį pažiūrėjęs, turėsiu viską mesti ir eiti miegoti?

Mokslas tvirtina, jog įkvėpimas turi ateiti tada, kai žmogus sėdasi dirbti, o ne, sakysim, vidurnaktį arba valgant pietus.

– Na, gerai. Galim dėl juoko tą dienotvarkę surašyti. Bet kad būtų kuo arčiau mano gyvenimo būdo.

– Aišku, Negi lauksi iš piršto nebūtus daiktus. Rašyk: 7 valandą keltis. ..

– Va, matai. Jau iš karto negerai. Kodėl septintą? Jeigu aš norėsiu pameškerioti arba po lietaus pagrybauti, tai jau per vėlu. Kol susiruoši, kol nueisi... – O jeigu ne – tai kokio galo man taip anksti risti iš lovos? Per patį miego saldumą!

– Jei taip, rašyk: kėlimasis 5-7 valandą. Platus diapazonas – pagal reiką.

Tai kam rašyti? Aš ir taip žinosiu. Jei reikės, atsikelsiu penktą, o jei nereikės, galiu ir iki devintos pasivartyti.

– Ne, ne. Šitaip negalima. Jei reiks, tai reiks, o jei ir nereiks – tu keliesi ne vėliau kaip septintą.

– Per anksti.

– Nė kiek. Atmink, jog tavo tikslas – pažvalėti, pajaunėti, tai ir reikia ryžtis koikioms aukoms.

– Manau, kad žmogui svarbiausia – išsimiegoti. Bent per atostogas. Na, rašau jau: septynios trisdešimt. Kas toliau?

– Mankšta. Pusvalandis gero sušilimo

– bėgte iki upės, išsimaudyti, apsitrinti šurkščiu rankšluosčiu – duosiu seneles padovanotą pakulinį – ir vėl bėgte namo.

– O jeigu aš tą rytą nuo penktos valandos grybąsiu ir jau būsiu išmaišęs visą mišką skersai ir išilgai?

– Na, tai jau tą rytą mankšta įeis į grybavimo laiką. Žodžiu, iki 8:30 tu vienaip ar kitaip turi būti pasiruošęs pusryčiams. Rašyk: 8:30-9:00 pusryčiai. O nuo 9:00 iki 12:00 – protinis darbas. Sėsi už rašomojo stalo, ir tegul tave aplanko įkvėpimas. Rašyki sau montažus, kurk scenarijus, mokytis prancūzų arba italų kalbos arba bent

jau spręsk kryžiažodžius – žodžiu, judink smegenis.

– Oi, labai gerai! Parneštus grybus arba žuvį nudarinėsi tu!

– Ne, čia kažkas ne taip. Reikia sukeisti vietomis. Tegul tos trys valandos vadinasi "Fizinis darbas", o nuo 12:00 iki 2:00 po pietų – "protinis darbas". Vadinasi, tuoj po pusryčių tu dirbi arba darže, arba valai grybus, arba darinėji žuvį, arba piauni žolę, arba...

– Taip, o visai nusilešęs, nuilsęs, sėdu prie rašomojo stalo... Su viltimi, kad reikiamu laiku ateis įkvėpimas... Ne jau! Negalima šitaip tyčiotis iš kūrybinio darbo ir skirti jam blogiausias valandas – po visiško fizinio išsekimo.

– Tai parašykime taip: nuo 9:00 iki 2:00

– darbas. Skliausteliuose pažymėsime – "fizinis" arba "protinis". 2:00-2:30 – pietūs. O po pietų tu privalai kai ką nuveikti namams. Jei aš verdu pietus, tvarkausi su vaikais, kad tu galėtum mankštintis ir dirbti kūrybinį darbą, tai po pietų bent kelias valandas tu bendrauji su vaikais, pradedi ruošti vakarienę, jei reikia eini į parduotuvę. O aš tada prie baseino, ilsiuosi...

– Prie baseino galim būti visi.

– Na, ne. Darbo namie visados yra.

– O kada man laisvas laikas? Tik darbas ir darbas – visą dieną įkinkytas...

– Užtai pasidarysi grakštus ir žvalus...

– Velnio! – suriko jis pasipiktinęs. – Kantrybė irgi turi ribas. Arba aš spiaunu į šitą dienotvarkę, arba privalai man palikti laisvo laiko. Jei nori, rašyk: 3:00 val. p.p. - 5:00 val. vak. namų ruošą, o nuo 5:00 v.v. iki vakarienės – 9:00 v.v. – pramogos. Tik taip ir jokio išsisukinėjimo! Aš ne koks darbinis arklys...

– Palauk, palauk. O kas tos pramogos?

– Tai jau ne tavo reikalas. Penktą valandą kėlęs ir po pietų nė kiek nenumigęs, gal jau nusipelniau kelių valandėlių, į kurias tu nosies nekaišiosi.

– Ar tik negalvoji tuo metu stiklelio kiloti?

– Ar stiklėlį gersiu, ar kortomis plieksiu, ar į svečius eisiu, ar prie televizijos knark-

siu – tai mano, mano valandos! Žinoma, pirmenybė kultūrinėms pramogoms. Bet ar daug jų šitam užkampyje, ypač vasarą?! Tai kaip nori – arba-arba!

Rinktis nebuvo ko. Sutikau. Bent jau tiek gerai, kad jeigu gers, tai tik nuo 5:00 v.v. O šiaip būna, kad ir iš ryto...

Kelias į tuštumą

Paruošė B. R.

Aš klausiausi savo pašnekovo apie auklėjimą ir stebėjausi, kad į išlepusius vaikus žiūrима atlaidžiai. Mokyklose klasės auklėtojas, žiūrėk, ims ir pasakys kokiam tėvui:

– Jūsų sūnus geras, tik labai išleptintas.

Nesuprantu, argi lepinėti vaiką gerai?

Kuo toks vaikas geras? Argi lepinimas – tai smulkmenos? Jeigu taip, tai kodėl šios "smulkmenos" sugriovė ne vieno žmogaus, net šeimos gyvenimą, atvedamos jaunuolius į tuštumą. Atsitinka, kad tinginiai pasi-stengia ir gerai baigia mokyklą, atsilikėliai susigriebia, net recidyvistai tampa sąžiningais žmonėmis. Tokiems dar galima padėti. Tačiau lepūnams padėti sunku, beveik neįmanoma. Ypač tiems, kuriuos aš pažįstu. O jų nemaža, ir tai ne išimtis.

Kiekvieną kartą, nuėjęs pas S., pagalvoju: šie žmonės turi žemėje rojų – vienas kitą myli, vaikams nieko netrūksta, niekuo jie nesirūpina. Tėvai teigė, kad svarbiausias vaikų rūpestis – gerai mokytis.

S. sūnus įstojo į mediciną, paskui į stomatologiją, o dar vėliau – į melioraciją. Ir kartą abu su tėvu jie atėjo pas mane. Sūnus metė mokslą, ėjo iš vieno darbo į kitą, niekur ilgai nepabūdamas. Ar negalėčiau aš jam padėti gauti įdomesnę ir gerai apmokamą darbą? Tėvas buvo liūdnas ir sutrikęs. Tada sūnus išsitraukė cigarečių "Kent" pakelį ir su panieka prakošė:

– Seni, ar nematai, kad tai smulki žuvelė. Nieko jis nesugeba padaryti. ..

O po pusės metų atėjo pas mane motina, atsisėdo ir pravirko. Kas dedasi jų namuose! Sūnus grįžo iš didelio miesto, ne-

nori nei mokytis, nei dirbti, o dar reikalauja, kad nupirktume mašiną. Tėvas, žinoma, sutiko, o aš atsisakiau kategoriškai. Kartą sūnus grįžo naktį girtas, pakėlė mus iš lovos ir pareikalavo skubiai nupirkti mašiną. Tėvas pasipiktino sūnaus akiplėšiškumu, o sūnus užsimojo trenkti. Tada tėvas čiupo jam už rankos – sūnus trenkė jam į veidą. .. Dabar gėda net gatvėje pasirodyti. Juo labiau, kad ir duktė jau skiriasi su antroju vyru, girdi, jis neleidžia jai gyventi "savu" gyvenimu.

– O kuo pasireiškia tas "savas gyvenimas"? Vyras sako, kad aš atsilikusi, dabar jaunimo kiti poreikiai. Aš ir sakau jam – ką gi, parduok namą, pirk jam mašiną, o mes kur nors nusisamdysime butuką. Ir iš kur tokie jo poreikiai? Iš kur?

Aš taip norėjau atsakyti: per daug lepinote jį, – tačiau nutylėjau, nes buvo gaila moters...

Močiutė D. išaugino anūkę, kurią jai atvežė išsiskyrusi duktė. Kad šiai nieko netrūktų, pati močiutė dirbo valytoja keliose vietose. Anūkelė buvo išpuošta, nieko namie nedirbo. Kadangi ji gražiai dainuodavo, tai aktyviai dalyvaudavo mokyklos koncertuose. Paskui ištėkėjo ir pamiršo, kad pasaulyje gyvena močiutė. O močiutė liko vieniša, tik retkarčiais liūdnei galvodavo: "Tai aš ją sugadinau..."

Tokių pavyzdžių daug. Ir visi panašūs. Lepinimas susijęs su pralaimėjimu. Kai tenkinamos visos vaikų užgaidos, jų norai auga valandomis. Tėvai savo neprotinga meile gadina vaikus. Jie lepina vaikus, skatinami geriausių norų: girdi, vienas yra silpnos sveikatos, kito nervai pairę, trečias auga be motinos (ar tėvo), ketvirtojo šeimoje nesutarimai. .. Eina metai, tos "bėdos" išnyksta, užmiršamos, o lieka tik sugadintas žmogus, kurio charakterio nebeįmanoma pakeisti.

Aš nemanau, kad visiems tinka spartietiškas auklėjimas. Tačiau ar tėvų meilė privalo pasireikšti tik materialių vaiko norų tenkinimu? Atimdami iš vaiko pareigas

šeimai, namams, visuomenei, tėvai pasėja jame nepilnavertiškumo sėklą. Ir nėra ko savęs raminti, kad, vaikui užaugus, viskas susitvarkys. Tada jau bus per vėlu, nes vaikai, pripratę būti "pasaulio centru", žino tik teises, nenori nieko dirbti ir mėgsta reikšti savo nuomonę net tada, kai jos neturi. Jie nusibosta ne tik visiems, bet ir sau. Žmonės nuo jų nusigręžia. Bet pats nuo savęs niekur nepabėgsi. Jie nebemoka kovoti su kliūtimis, trūkumais, nes juos užvaldžiusi mintis: "Aš ne toks, kaip visi. Aš – ypatingas". Ir žavisi bei domisi tik savimi.

Nepilnamečių teisės pažeidėjų tarpe didžioji dauguma tokių, kurie namuose gyvena šiltadaržio sąlygomis, nes jie ir užaugę nepripažįsta jokių autoritetų ir taisyklių, jokių moralės normų. Jiems nieko nereikia sąvokos – Dievas, Motina, Tėvynė, Žmogiškoji vertė. Išlepintasis mano, kad jis yra tobulas, tačiau kiti jo nesupranta, nes yra už jį menkesni ir jam iš pavydo kenkia. Jis neranda "pagal savo sugebėjimus" darbo, šeima jam – duobė, vaikai – našta.

Nieko nėra baisiau, kai suaugęs žmogus siekia, kad aplinkiniai jį lepinų, kaip lepiną jis pats save. Tai niekšai, kurie viso gyvenimo centre mato tik save. Tai niurzgčiai, kurie visą gyvenimą reikalauja sau dėmesio. Tai snobai, kurie nesugeba perskaityti knygos iki galo, bet dedasi literatūros ir meno žinovais. Nuo lepinamų vaikų reikia kitus vaikus izoliuoti kaip nuo užkrečiamų ligonių, o suaugusiems perauklėti nepakanka vien įtikinimų ir gero žodžio.

Neišsaugojau. . .

M. N.

Iki šiol mus laiko pačia laimingiausia ir garbingiausia pora, visiems pavyzdžiu stato, nors mes jau pensininkai.

Vienas po kito gimė šeši vaikai. Augo sveiki, darbštūs, visi gerai mokėsi. Buvau laiminga, labai tikėjau vyru, pasitikėjau juo ir mylėjau. Nebaugino jokie materialiniai trūkumai, visada rasdavome išeitį iš

sunkesnės padėties. Pati ėmiau siūti, megzti, kiek spėdama stengiausi aprūpinti šeimą. Tiesioginio pedagoginio darbo irgi nedrįsau apleisti, dirbau sąžiningai.

Kartą išsikalbėjau su broliene apie parusias šeimas, neištikimus vyrus, užbaigiau:

— Dėl savojo galiu duoti galvą nukirsti!

Brolienė labai skaniai nusikvatojo.

— Kaip tau gerai, kad taip tvirtai gali tikėti. O aš tai nei tavojo, nei savojo kišenėn nedėčiau!

Li ėmė pasakoti, kaip manasis per vyriausio brolio sūnaus krikštynas visą naktį čiužinosi tarp bobų.

Pasijutau labai kvailai. Ji, žiūrėdama į mane, šypsojosi, ir jaučiau, kad galvoja: "Kokia tu naivi, kvailute!"

Pradėjau daugiau mąstyti, atidžiau stebėti žmones, gilintis į psichologiją, daug skaityti.

Vyruai saldžialežuvaujant, apgesindavau savo ramiu "na jau, na" ir laukiau, kas bus toliau.

Per vieną pobūvį mano vyras išlydėjo lengvabūdę moterį, atseit, padėjo jai parvesti visiškai nusigėrusį vyrą. Grįžo tik baigiantis pobūviui. Rytojaus dieną jau išgirdau paskalas.

Dabar užsidediau priekaištais vyru. Šis per daug nesigynė, daug ką prisipažino, tik tikino, kad tai ne iš meilės, o paprastas vyriškas poreikis.

Tokie staigūs poreikiai pasikartojo dar keletą kartų. Labai dėl išdavystės krimtausi, galvojau, ką daryti, kaip pasielgti, kaip nubausti jį.

Atsitiktinai pataikiau į paskaitą neišikimybės klausimu. Kviečiau pasiklaudyti ir vyrą, bet jis buvo suglumęs ir nesiteikė eiti. Paskaita buvo labai gera, ji mane apramino, ir nutariau nekelti scenų, nedaryti tragedijų, nedrumsti gyvenimo bent jau vaikams.

Tik supratau, kad neturiu vyro tokio, apie kokį visą jaunystę svajojau, kurį taip nevertai mylėjau: mano vyras yra tik poreikių vergas, o ne šeimą ir žmoną mylintis žmogus.

Mes gyvename drauge, nes vaikai jau suaugę.

O aš vyro neturiu. Gyvename drauge, jis pataikauja man, atiduoda atlyginimą, tikina neišeisias niekur nuo savo žmonos, kol gyvas, pripažįsta pranašumą; o aš žinau, kad negaliu jo mylėti taip, kaip būčiau mylėjusi, jei jis būtų susivaldęs, netapęs poreikių vergu. Skyrybomis juokinti žmonių neketinu, bet ir vyro neturiu. Į tą, kuris yra šalia, neatsiremsi kritišku momentu, nes jis egoistas, statęs savo poreikius aukščiau už tikrą meilę.

Šilkiniai pančiai

MARJORIE HOLMES

Viešpatie, aš taip pavargus, ir vieniša, ir nelaiminga, ir kažko bijau. Negaliu pernešt namų ruošos, negaliu pernešt vaikų. Jie mane taip prinervina, kad galėčiau šaukti (ir šaukiu). Šiuo momentu aš net negaliu pernešt savo vyro — o, kad jis kur nors išvažiuotų!

Arba — kad aš galėčiau kur nors išvažiuoti bent trumpam laikui. Mano vyras sako: gerai, važiuok; aplankyk savo seserį. Bet kas iš to: jeigu ir galėčiau palikt savo vaikus, rasčiau jos... Ne, aš noriu ko nors kito, ko nors, kas nieko bendra neturi su moterimis ir vaikais. Valandėlei aš norėčiau būti kas nors kitas: gal būt, ta mergaitė, kuria kadaise buvau, o gal moteris, kurios dar nepažįstu. Graži, savim pasitikinti moteris, su savo nusistatymais ir savo vienos gyvenimu.

Bet to nebus. Jau niekad daugiau nebūsiu, kas buvau. Ir negaliu keliaut pirmyn. Yra tik dabartis, kuri kartais, rodos, taip supančioja. Kaip tame vaidinime, pavadintame "Šilkiniai pančiai". Bet vaidinimas buvo juokingas, ir pančiuose buvo vyras...

Gal būt, ir mano vyras, kasdien eidamas į darbą, taip pat jaučiasi pagautas spąstuose. Gal būt, žmonės, su kuriais jis turi reikalų, taip pat jį nervina (tik vyru juk negalima šaukti...) Ir moterys, kurios didelem judėjime ar sausakimšuose autobu-

suose kasdien turi vykt į darbus – gal ir jos šaukia kur nors giliai širdy.

Viešpatie, padėk man suprasti, kokia laiminga aš esu čia, dabar, tuose šilkiniuose pančiuose. Leisk man surasti prasmę savo kasdieniniame gyvenime. Jei kažkur giliai manyje yra moteris, kurios dar nepažįstu – išlaisvink ją.

Palaimink tą moterį, kuria leidai man užgimti, o ne tą savęs besigailinčią būtybę, kuria dabar jaučiuosi esanti... Perkeisk mane. Leisk man pajusti, kad moteris, kurią sutvėrei, nėra kažkoks nepažįstamas asmuo kažkur kitur, kur geriau, bet kad ji gyvena čia, manyje.

Viešpatie, aš pripažįstu, kad esu ta moteris. Aš esu ta savim pasitikinti, rami, kantri, linksma, besišypsanti moteris. Graži moteris. Su savom mintim ir savais nusistatymais.

Aš noriu būti tokia moteris dėl savo vaikų. Aš būsiu geresnė motina.

Aš noriu būti tokia moteris dėl savo vyro. Aš būsiu geresnė žmona.

Aš noriu būti tokia moteris dėl visų moterų, kurios jaučiasi pagautos šilkiniuose pančiuose. Palaimink jas ir padėk joms surasti save, kaip aš save suradau...

(Iš knygos "I've Got to Talk to Somebody, God")

Laisvai vertė Dalia Staniškienė

- Žmogaus teisių apsaugojimo klausimu 1979 m. JAV-se, katalikų vyskupų iniciatyva, bus surengtas plataus masto studijinis suvažiavimas.

- Jaunieji krikščionys demokratai Sonnoje, V. Vokietijos sostinėje, buvo surengę tylos demonstraciją, ten atvykus Brežnevui, reikšdami protestą prieš žmogaus teisių laužymą Sovietų Sąjungoje.

- Kun. John Bleser, pranciškonas misijonierius, Kinijoje darbavęsis 45 metus, dabar sulaukė 100 m. ir gyvena senelių globos centre Carlyle, III.

- Socialinio teisingumo penkerių metų akcijos planą patvirtino vyskupų suvažiavimas Čikagoje.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Patarėjas – PROF. PETRAS JONIKAS

NETAISYKLINGAS VIETININKO VARTOJIMAS (II)

3. *Netaisyklingas būdo vietininko vartojimas.* Netaisyklingai vartojamus būdo vietininkus galima pakeisti įvairiais kitais paprastesniais ir taisyklingesniais pasakymais.

a. Būdo vietininkas keičiamas būdo įnagininku. Pvz.: Savo jaunąją kartą turime ugdyti *lietuvybės dvasioje* (= *lietuvybės dvasia*). Skačiau knygą, parašytą *anglų kalboje* (= *anglų kalba*). Tas jo veikalas yra sukurtas labai *gražiam stiliuje* (= *gražiu stiliumi*). Artistė scenoje pasirodė *visoje savo didybėje* (= *visa savo didybe*). Jam teko dirbti *labai sunkiose sąlygose* (= *labai sunkiomis sąlygomis*). *Šitokiose aplinkybėse* (= *Šitokiomis aplinkybėmis*) gyvena labai daug žmonių. Prašau šį dokumentą parašyti *dviejuose egzemplioriuose* (= *dviem egzemplioriais*).

b. Nevykusį būdo vietininką kartais galima keisti ne tik būdo įnagininku, bet ir būdorieveiksmiu. Pvz.: Pirmoji lietuvių kalbos gramatika išėjo *lotynų kalboje* (= *lotynų kalba* arba *lotyniškai*). Tymais jis persirgo *lengvoje formoje* (= *lengva forma* arba *lengvai*). Paskaita buvo skaitoma *lietuvių kalboje* (= *lietuvių kalba* arba *lietuviškai*).

c. Netaisyklingas būdo vietininkas gali būti pakeistas dalyviu, pusdalyviu ar pada-

lyviu. Pvz.: Šiandien jis yra *labai* geroje nuotaikoje (=labai gerai nusiteikęs). Mano draugas buvo *dideliam* nustebime (= labai nustebęs). Šis metalas praranda spindėjimą sąlytyje (=susiliesdamas) su kai kuriais cheminiais junginiais. Sportininkas pasiekė labai gerų rezultatų *bėgime ir plaukime* (= gerų bėgimo ir plaukimo rezultatų). Karą bus galima laimėti tik *vienybėje* (= susivienijus) su savo kaimynais. Vos galėjau susikalbėti *garsiam* orkestro grojime (=garsiai grojant orkestrui).

d. Vengiant nevykusių būdo vietininkų, kartais reikia pertvarkyti visą sakinį. Pvz.: *Originale tas veikalas* pasirodė jau prieš trejus metus (= *To veikalo originalas...*). Esu skaitęs *tą veiklą dar rankraštyje* (= *to veikalo rankraštį*). Už automobilio vairavimą *neblaiviam* stovyje jis buvo smarkiai nubaustas (= *Už tai, kad automobilį vairavo būdamas neblaivus...*).

Kartais būdo vietininkais sakinyje vartojami vertiniai iš rusų kalbos: *esmėje, pagrinde, principe, daugumoje, pilnumoje, visumoje, tikrumoje*. Pvz.: *Esmėje* (=Iš esmės) jis neblogos žmogus. Mūsų tautiečiai *pagrindė* (= daugiausia, daugumas mūsų tautiečių) buvo ūkininkai. *Principe* (= Iš principo) jis jau sutiko. Mūsų miestelio gyventojai *daugumoje* (= daugumas mūsų miestelio gyventojų) yra airiai. Mašina buvo *pilnumoje* (= *visai, visiškai*) sutaisyta. Manau, kad tą planą reikėtų priimti *pilnumoje* (= *visą, pilną, ištisą, be pakeitimų*). *Tikrumoje* (= *Iš tikrųjų, iš tiesų*) buvo visiškai kitaip. *Visumoje* (=Apskritai, iš viso) jo darbas buvo neblogas.

4. *Netaisyklingas būvio vietininko vartojimas*. Kai kurie, skaitydami šias pastabas, gal pasakys: "O dėl ko tie posakiai mūsų kalbai 'nebūdingi', dėl ko jie nevartotini? Juk jie taip mūsų kalboje paplitę, tad kam jų vengti?" Jie mūsų kalbai dėl to nebūdingi, kad sudaryti ne pagal mūsų kalbos dėsnius, neužtinkami svetimybų nesugadintoje liaudies kalboje. Dažniausiai tai yra vertiniai iš kitų, ypač slavų, kalbų. Taip ir būvio vietininkas labai dažnai ne visai taisyklingai vartojamas, verčiant į lietuvių kalbą

kitose kolbose girdėtus posakius. Tuos mūsų kolbai nebūdingus ir nevaizdingus būvio vietininkus galime pakeisti įvairiais būdais.

a. Netaisyklingą būvio vietininką dažnai galima pakeisti kilmininku, dalyviu, būdvardžiu ar kitomis kolbos dalimis. Pvz.: Ji pasijuto *vienatvėje* (= *viena, vieniša*). Tos patalpos buvo *blogame stovyje* (= *apleistos, apgriuvusios, netvarkomos*). Jo kraujo spaudimas yra *normos ribose* (= *normalus*). Jis buvo geroje nuotaikoje (= geros nuotaikos, gerai nusiteikęs). Sportininkas buvo geroje formoje (= geros formos).

b. Kai kurie sudėtiniai tariniai su būvio vietininku gali būti pakeisti trumpesniais ir sklandesniais vientisiniais tariniais, t.y. žodžių junginių gali atstoti vienas veiksmažodis. Pvz.: Ar tas įstatymas dar *tebėra galioje* (= *tebegalioja*)? Mano tėvai dar *tebėra atostogose* (= *tebeatostogauja*). Ar tu esi *to dalyko kurse* (=ar esi apie tą dalyką informuotas, ar apie tai ką žinai)?

c. Tam tikri netaisyklingi būvio vietininkai gali būti keičiami dvejetainiais galininkais. Pvz.: Jį suėmė *girtame stovyje* (=girtą). Rugius žaliame pašarui reikia piauoti *plaukimo fazėje* (= *plaukiančius, pradėjusius plaukti*).

d. Kartais nevykusį būvio vietininką galima pakeisti tik perorganizuojant visą sakinį. Būvio vietininkas tokiu atveju dažniausiai verčiamas vardininku. Pvz.: *Geresnėje padėtyje* yra mūsų kaimynai (= *Geresnė padėtis* yra mūsų kaimynų). Tavo paskaita turėtų būti *dėmesio centre* (= *dėmesio centras*).

e. Būviui reikšti netinka įvardžių *kas, tas* vietininkai. Pvz.: *Kame čia dalykas* (= *Kas čia yra? Kas čia atsitiko? Koks čia reikalas?*). Vargas yra *tame* (=tas), kad jis nieko nenori klausyti.

Dar galima pridėti, kad kartais vietininkas į sakinį įbrukamas visai be jokio reikalo. Jį išmetus ir sakinį perredagavus, mintis pasidaro daug aiškesnė, o sakinyssklandesnis. Pvz.: *Jo asmenyje susilaukėme gero daktaro* (=Iš jo susilaukėme gero daktaro). Jis pasižymėjo kaip geras organizatorius *sporto srityje* (= *Jis pasižymėjo geru sporto*

organizatorium). Komandos sudėtyje (= Komandoje) įvyko tokie pasikeitimai. Salės patalpose (= Salė je) įvyks paskaita.

TRUMPAI IŠ VISUR

- JAV-se 1978 m. pirmoj pusėj religinį auklėjimą gavo 8.404.539 katalikų vaikai, kurių 3.753.173 lankė katalikų mokyklas, o 4.651.396 – valdines. JAV-se katalikai dabar sudaro 23 procentus visų gyventojų. Iš viso JAV-se katalikų yra 49.836.176, padalinti į 1-89 vyskupijas. Per metus katalikų skaičius paaugo daugiau negu puse milijono. Didžiausia arkivyskupija – Čikagos, turinti 2.430.680 katalikų.

- Pirmoji moteris, JAV kariuomenėje dabar pakelta į generolės laipsnį marinuose, Margaret Ann Breer yra katalikė, narė Šv. Tomo More katedros parapijos Arlingtone, Va. Ji baigusi katalikų aukšt. mokyklą Baltimorej, mokslus išėjusi Michigano universitete, studijuodama žurnalistiką. Korėjos karo metu ji apsisprendė stoti į karinius dalinius. Dabar ji yra paskirta marinų korpuso informacijų direktore.

- JAV žydų delegacija aplankė popiežių Paulių VI. Iš viso delegacijoje dalyvavo 16 vadovaujančių žydų bendruomenės narių. Sveikindamas juos popiežius pasidžiaugė, kad yra pagerėję santykiai tarp žydų ir katalikų.

- Kun. Andrew Greeley, didžiųjų JAV dienraščių bendradarbis, JAV opinijos tyrimų centro vedėjas, pakviestas profesoriauti Arizonos universitete, Tucson, kur jis dėstys sociologiją. Kun. Greeley yra daugelio knygų autorius.

- Vidaus ir užsienio misijų reikalams JAV katalikų Extension draugija planuoja 1978 m. surinkti 4,5 mil. dol.

- Šv. Januarijaus, nukankinto ketvirtame šimtmety, kraujas, laikomas relikvijoriuje Neapoly, Italijoje, pirmą gegužės šeštadienį šiomet suskystėjo. Tą įvykį stebėjo 3.000 minia. Šis nuostabus įvykis periodiškai kartojasi.

- Prieš okupantų Lietuvoje įvykdytą Balio Gajausko nuteisimą kun. Kazimieras Pugevičius padarė ilgą pareiškimą, kurį išspausdino plačiai skaitomas laikraštis "National Catholic Register". Primenama, kad Gajauskas jau turi 50 m., kad jis jau 25 metus yra buvęs kalinamas, kad, išėjus į laisvę, jam buvo uždėti įvairūs suvaržymai, kad prieš šį nuteisimą kratos metu pas jį buvo rasta religinių knygų ir 50 puslapių išversto Solženicyno "Gulagas Archipelagas". Vienas didžiausių kaltinimų Gajauskui buvo, kad jis bolševikų persekiojamoms šeimoms skirstė šalpą iš Solženicyno fondo, susidariusio už jo leidinius laisvame pasaulyje.

- Kun. Albertas Koob, norbertinų vienuolis, prieš kiek laiko pro ventiliacijos angą nukrito 30 pėdų žemyn ant cemento ir susilaužė beveik visus savo kaulus, net ir jo smegenys buvo paliestos. Gydytojai kalbėjo, kad jeigu jis gyvens, tai bus kaip daržovė, be tikros sąmonės. Tačiau jis taip gerai atsigavo ir taip sėkmingai varė studijas, kad dabar gavo daktaro laipsnį Katalikų universitete, Vašingtone.

- Urugvajuje gausiai padidėjo pašaukimų skaičius. Prieš 10 metų ten turėta 70 klierikų, o dabar – net 137.

- Šveicarijos piliečiai visuotiniame balsavime gegužės 28 d. 70% dauguma pasisakė prieš nuėmimą suvaržymų, draudžiančių negimusių žudymą.

- Jungtinė presbiterijonų bažnyčia savo suvažiavime 600 balsų prieš 50 nutarė, kad negali būti šventinami jų dvasininkais homoseksualai.

- Prancūzas genetikos mokslininkas Jerome Lejeune studijų simpoziume "Religija ir mokslas", Miunchene, pareiškė, kad mokslas yra priėjęs tokių išvadų, kurios savaime išsklaido darvinistinės teorijos priekaištus Šv. Raštui.

- Austras biochemikas Hane Tuppy, Miunchene įvykusiame simpoziume, tema "Religija ir mokslas", iškėlė Bažnyčios nuopelnus, nustatant dorovės dėsnius; Bažnyčios skelbiamos moralinės normos visiškai derinasi su mokslo nustatytomis normomis, kalbėjo tas mokslininkas.

- Psichiatras ir neurologas Frankl, austras, simpoziume apie religiją ir mokslą, pareiškė, kad religija yra vienas iš esminių veiksnių, galinčių padėti žmogui išspręsti gyvenimo prasmės klausimus. Jis pažymėjo, kad ypač svarbų vaidmenį čia gali suvaidinti kunigas, kuris gali žmonių sąmonę paveikti tokiomis priemonėmis, kurios neprieinamos psichiatrijos mokslui.

- Pietų Afrikoje 1977 m. buvo išspausdinta daugiau kaip 10.000.000 egzempliorių Šv. Rašto knygų afrikiečių kalba. Biblinės draugijos rūpesčiu prieš 45 m. buvo parūpintas Šv. Rašto vertimas į vietinę afrikiečių tarmę.

- Arkv. Petras Butelezi tapo pirmasis negras. Pietų Afrikoje pakeltas į arkivyskupus ir paskirtas valdyti Bloemfontain arkivyskupiją.

- Dorothy Day, iš marksizmo atsivertusi į katalikybę, įsteigė Katalikų darbininkų sąjungą ir redaktorė-leidėja savo įkurto laikraščio "Catholic Worker" Šv. Katarinos kolegijoje St. Paul, Minn., pagerbta specialiu žymeniu – Alexandrine medaliu. D. Day jau yra sulaukusi 81 m. amžiaus.

- Lenkijos vyskupas, susirūpinęs okupacijoje plintančiu girtavimu, nusprendė steigti blaivybės draugijas, kurių nariai susilaikytų nuo alkoholinių gėrimų.

- Jeruzalės miestas pagerbė 12 pasižymėjusių asmenų, jų tarpe pagerbė ir vienuolę Francoise, Šventojoje Žemėje besidarbuojančią jau 55 metus.

- Kun. Desmond Donova, jėzuitas, 50 m., Rodezijos misijonierius, vieną sekmadienį su sielovados pareigomis nuvykęs į sritį, kur stipriau reiškiasi teroristai, dingo be žinios. Spėjama, kad jis buvo pagrobtas.

- Aklių šriftu surašytus sekmadienį mišių skaitymus nemokamai siuntinėja aklių globos draugija. Reikia kreiptis adresu: Xavier Society for the Blind, 154 East 23rd St., New York, N.Y. 10010.

- Kun. Paul Egli, šveicaras misijonierius, darbavęs Rodezijoje, už tai, kad nepranešė apie ten atsiradusius vietos gyventojų partizanus, buvo metus kalintas, o dabar ištremtas.

- Vatikano muziejų 1977 m. aplankė 1.470.000 žmonių, jų tarpe daug mokyklinio jaunimo, net iš daugiau kaip 30 pasaulio kraštų.

- Kalifornijos universiteto mokslininkės Lizos Berkman prarastos studijos parodė, kad ilgiausiai gyvena tie, kurie turi gerų draugiškų santykių, palaiko gerus savo šeimos ryšius, priklauso visuomeninėms ir religinėms grupėms. Tokie duomenys rasti patikrinus gyvenimą 7.000 asmenų Alamedos apskrityje.

- Arkivysk. Agostino Casaroli, kuris laikomas Vatikano užsienio reikalų ministru, lankėsi JAV-se, turėdamas pasitarimus Jungtinėse Tautose ir Washingtone.

- Pietų Amerikoje darbuojasi 456 lenkų misionieriai, jų tarpe 363 kunigai. Kasmet iš Lenkijos misijų darbams Pietų Amerikon išvyksta apie 30-40 lenkų kunigų. Nežiūrodama komunistų priespaudos, Lenkija darosi kraštas, iš kurio didesnis skaičius dvasininkų vyksta į misijas.

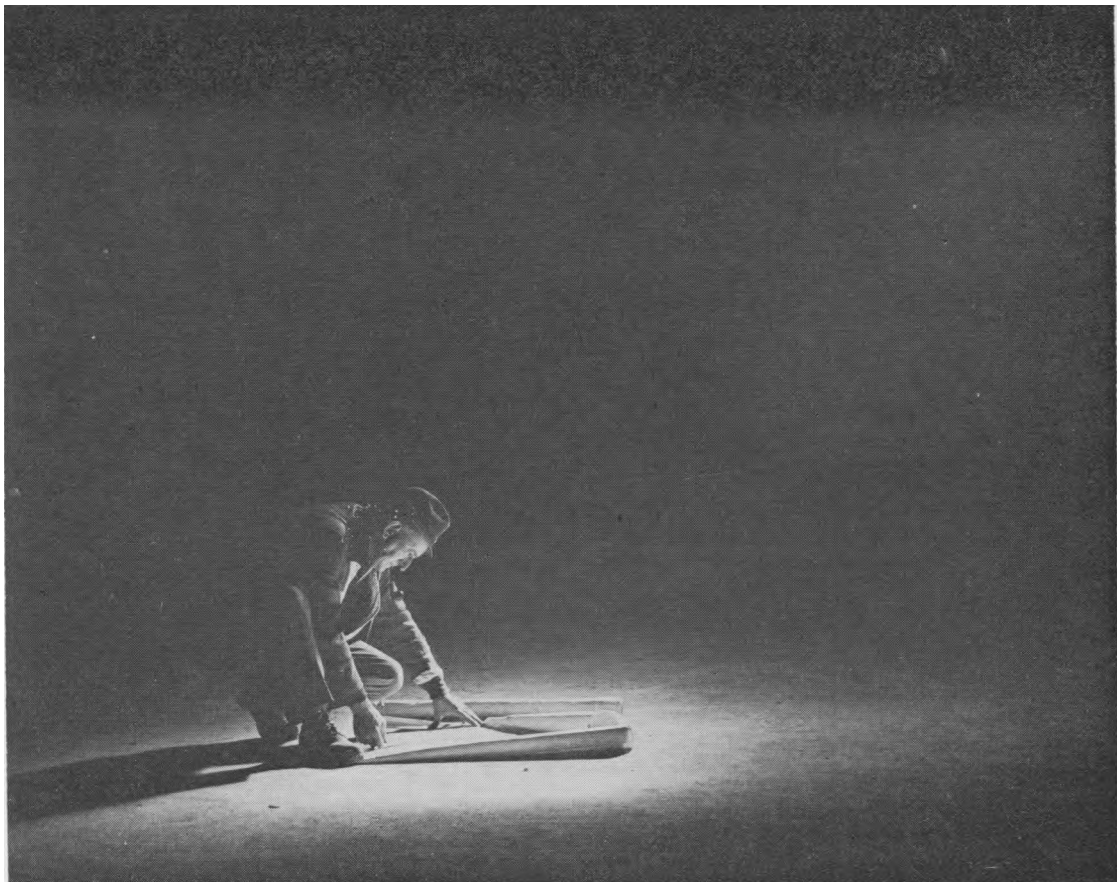
- Katalikų statybininkų draugija Olandijoje per 25 savo veiklos metus jau yra pastatiusi 1.400 namų, 45 bažnyčias, 40 mokyklų, kelias ligonines, eilę klinikų, senelių prieglaudų ir kt. Statybininkų draugijos nariai dirba savanoriškai, įvairiuose pasaulio kraštuose; stengiasi padėti kenčiančiai Bažnyčiai komunistų kraštuose.

- Pagamintas filmas, kuriame bus galima matyti garsųjį katalikų kalbėtoją arkiv. Fulton Sheen. Filmo susukimą finansavo Amerikos Dukterų organizacija ir Rascob fondas.

J. Pr.

FOTOGRAFAS KAZYS DAUGĖLA

Kazys Daugėla, Nepriklausomos Lietuvos stipendininkas, baigęs aukštuosius mokyklų mokslus Austrijoje, pradėjo rodytis su savo nuotraukomis Kaune. Lietuvos Menininkų ir Kultūrtechnikų sąjungos Foto sekcijos rengiamose konkursinėse parodose jaunam inžinieriui buvo skiriamos premijos už nuotraukas, kuriose profesinės ir kasdieninio gyvenimo temos buvo pateikiamos su ryškiai pastebimais, nors dar nenusistovė-

Kazio Daugėlos nuotrauka

Statyba

jusiais, kompoziciniais reikalavimais. Jo pirmas šuolis į tarptautinių fotografų tarpą buvo 1833 metais. Tada Vokietijoje buvo suruoštas tarptautinis Rolleiflexo firmos konkursas, pavadintas fotografų olimpiada. Iš viso pasaulio į tas varžybas buvo pristatyta 35.000 nuotraukų. Iš jų 195 pateko į karo pradžioje išleistą knygą "Im Zauber des Lichtes". Toje knygoje buvo ir K. Daugėlos nuotaikinga Molėtų paežerės premijuota nuotrauka.

Karo metu pasitraukęs į Vokietiją, K. Daugėla mokytojavo Kempteno lietuvių gimnazijoje, drauge dėstydamas fotografijos amato pasitobulinimo kursuose. 1949 m. atvykęs į Ameriką, dirba statybos kompanijoje, bet neapleidžia nė fotografijos. Nuo 1952 m. "The Photographie Society of Ame-

rica" narys, konkursinių nuotraukų komentatorius, dalyvis amerikiečių parodose. Lietuviams pažįstamas iš recenzijų apie fotografijas. Pastoviai dalyvauja ir Lietuvių Foto archyvo ruošiamose parodose Čikagoje. 1959 m. gavęs pirmąją premiją už spalvotą fotografiją, grįžo į baltai-juodos nuotraukos sritį, kur iš eilės gavo dvi pirmąsias premijas 1976 ir 1977 metais.

K. Daugėlos nuotraukos pasižymi paprastumu. Tačiau tame paprastume pasireiškia didelis pastabumas, rodantis šviesų ir šešėlių kompozicinį žaidimą. Komentatoriai yra jį pavadinę romantiniu realistu, kurs be jokio reklaminio piršimo sugeba parodyti savo meninį pajėgumą.

Šiame numeryje įdedame keletą jo nuotraukų, tema – *Statyba*.

BAIGIAME DISKUSIJAS!

Kai balandžio mėnesio numeryje pasirodė straipsnis prieš Charizmatinį sąjūdį, tuoj pasipylė laiškai ir straipsniai, gindami tą sąjūdį. Kelis laiškus įdėjome. Tada pasipylė ne mažiau laiškų iš kitos pusės. Juose buvo kritikuojamas ir peikiamas tas sąjūdis, raginant priklaustyti Mėlynajai armijai, kalbėti rožančių, nešioti škaplierius. Kai kuriuose laiškuose dar buvo pridėta, kad labai blogai daro tie, kurie ima Komuniją į ranką.

Šiuo klausimu jau buvo vedamasis birželio mėn. numeryje, tad čia daugiau jo nekelsime ir tuos ginčus baigsime, nes jie nieko nepadeda. Yra gera, kai iš vienos ir kitos pusės duodami protingi argumentai, kai pareiškiamos apgalvotos nuomonės. Tai padeda ir vieniems, ir kitiems prieiti prie tikslesnių išvadų. Tačiau tuose laiškuose dažnai nėra nei logikos, nei argumentų, tik kitos grupės niekinimai. Jau pakankamai aiškiai išreiškėme savo nuomonę šiais klausimais minėtame vedamajame. Ta nuomonė yra ir mūsų Bažnyčios nuomonė, tad ten ir yra autoritetingas atsakymas į tuos visus ginčus. Nenorėdami kiršinti tų dviejų minėtų grupių, bent iki šių metų pabaigos nieko neraišysime nei apie Charizmatinį sąjūdį, nei apie Mėlynąją armiją ir kitus su ja surištus klausimus. „Laiškai lietuviams“ rašo mūsų tikėjimo klausimais, pamini ir įvairias pamaldumo formas, kurios yra Bažnyčios patvirtintos, bet šis žurnalas nėra nei vienos, nei kitos grupės organas.

Nei Charizmatinis sąjūdis, nei Mėlynoji armija nėra Bažnyčios pasmerkti pamaldumo būdai. Bet neklausant Bažnyčios nurodymų, tiek vienas, tiek kitas gali nueiti klaidingais keliais.

Kai kuriuose skaitytojų laiškuose buvo paminėta vienas kitas įvykis, kai Charizmatinio sąjūdžio maldos susirinkimuose koks nors dalyvis apgaudinėjo kitus, neva norėdamas parodyti, kad jis kalba, Šv. Dvasios iškveptas, kokia nors nesuprantama kalba. Kitas, šalia stovintis, pasisakė turįs interpretacijos dovaną ir tuoj pradėjo tą nesuprantamą kalbą aiškinti, bet pasirodė, kad tas žmogus kalbėjo kokia nors kiniečių ar senovės airių kalba ir kalbėjo apie tokius dalykus, kurie nieko bendra neturi su pamaldumu. Taip, panašių dalykų gali įvykti. Juk yra visokių žmonių. Tačiau Charizmatinio sąjūdžio nariai, jeigu jie tikrai supranta, kur yra šio sąjūdžio esmė, į tą „kalbėjimą kalbomis“ nekreipia daug dėmesio. Tai nėra esminis dalykas. Panaši nuomonė yra ir šv. Pauliaus. Jokio naujo krikšto taip pat negali būti. Žmogus tik lyg atgauna sąmonę, prisimena, kad jis yra gavęs Šv. Dvasios dovanas per krikšto ir sutvirtinimo sakramentus. Žmogus yra gavęs ir nuolat gauna įvairių malonių, įvairių Šv. Dvasios dovanų, bet jis tomis malonėmis dažnai nepasinaudoja, apie jas nepagalvoja, su jomis neveikia savęs ir kitų tobulinimui.

Mėlynoji armija, rožančiaus kalbėjimas, Marijos garbinimas yra Bažnyčios patvirtinti pamaldumo būdai, bet ir čia gali būti nukrypimų. Jeigu šio sąjūdžio nariai pradeda kalbėti bei rašyti prieš Bažnyčios nustatytą tvarką, jeigu dalį kardinolų ir vyskupų „įrašo“ į masonus ar komunistus, jeigu bažnyčiose registruoja tuos, kurie pagal Bažnyčios duotą leidimą ima Komuniją į rankas, ir paskui juos niekina, aiškindami, kad jie sunkiai nusideda, kad tokiu būdu visai nepriima Komunijos, tai čia yra aiškus nepaklusnumas Bažnyčiai.

Tad dar pakartojau tai, kas buvo pabrėžta tame birželio mėnesio vedamajame – klausykime Bažnyčios, tai būsime tikri, kad einame geru keliu

Juozas Vaišnys, S.J.

Korektūros klaida. Praėjusiame numeryje 214 psl. trečioje eilutėje nuo galo įšivėlė korektūros klaida (ar gal „lapsus linguae“), parašyta sinonimą, o turi būti epitetą.

DVIDEŠIMTASIS "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS

Dvidešimtojo "Laiškų lietuviams" konkurso tema: **Geras draugas — retas paukštis**. Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus atskirame vokelyje savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki 1979 m. vasario mėn. 1 dienos. Galima rašyti ir beletristine forma.

Skiriame keturias premijas: I — 150 dol. (mecenatas dr. Leonas Kriaučeliūnas), II — 100 dol. (mecenato dar neturime), III — 75 dol. (mecenatai: 50 dol. Bronė ir Pranas Vitai, 25 dol. Vincas Kuliešius), IV — 50 dol. mecenatė Stefanija Rudokienė).

Konkursui atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami "Laiškuose lietuviams".

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Zenonas Ivinskis. LIETUVOS ISTORIJA iki Vytauto Didžiojo mirties. Išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija 1978 m. Romoje. 410 psl., gale pridėtas spalvotas Lietuvos istorinis žemėlapis. Užsakymus siųsti: LKM Akademijos reikalų vedėjui, Piazza della Pila 4, 00187 Roma, Italia.

Alė Rūta. LAIŠKAI JAUNYSTEI. Beletristika. Viršelį ir iliustracijas — Rasos Arbatės. 130 psl., kaina nepažymėta.

VAIVORYKŠTĖ. Kristijono Donelaičio aukštesniosios lituanistinės mokyklos mokinių metraštis. 1977-78 mokslo metai. Viršelį — P. Aleksos. Spaudai paruošė Regina Kučienė. Nuotraukos — Jono Tamulaičio, Vaclovo Noreikos ir Lino Meilaus. Didelis formatas, 124 psl., daug iliustracijų.

LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ PROGRAMOS. Išleido JAV LB Švietimo Taryba 1977 m. Čikagoje. 88 psl. Švietimo Tarybos leidiniai gaunami šiuo adresu: A. Kareiva, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629.

LITUANUS. 1978, Vol. 24, No. 2. Adresas: Lituanus, 6621 S. Troy, Chicago, Ill. 60629.

TĖVYNĖS SARGAS. Politikos ir socialinių mokslų žurnalas. Nr. 1(39). Redaguoja Petras Maldeikis. Adm. adresas: 6819 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ul. 60629.

ŠVIETIMO GAIRĖS. 1978 m., Nr. 5(18). Lietuviškojo ugdymo leidinys. Redaguoja Danutė Bindokienė. Adm. adresas: Jonas Bagdonas, 6449 S. Troy, Chicago, Ill. 60629.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelį ir skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės-Okura. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.